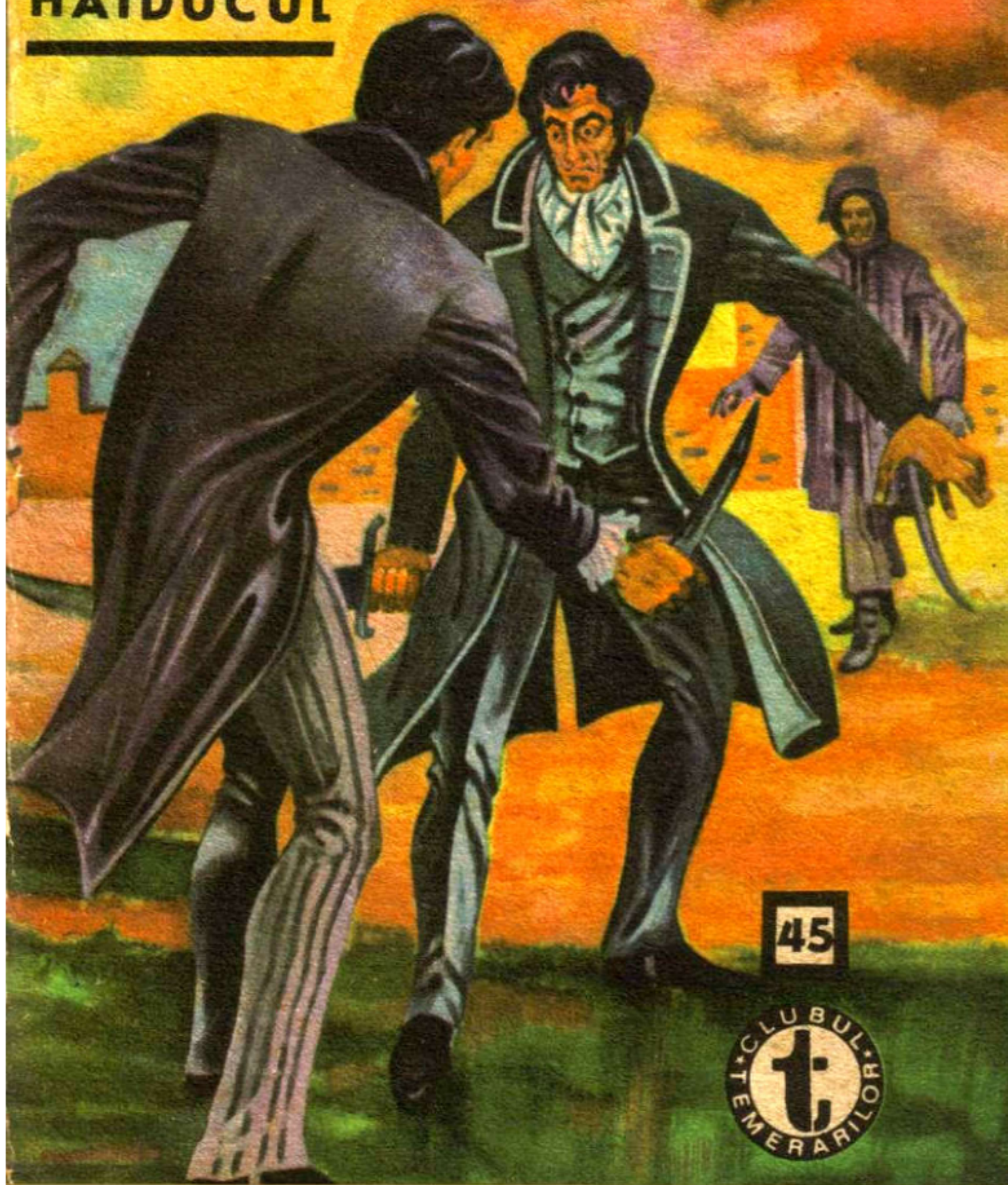

GEORGE PIETRARU
MIU HAIDUCUL
45
CLUBUL TEMERARILOR

GEORGE PIETRARU

MIU HAIDUCUL

II

45

EDITURA TINERETULUI

Miu Haiducul
George Pietraru

EDITURA TINERETULUI
București, 1968

Redactor responsabil: Georgeta Păsărin
Tehnoredactor: Gabriela Iliopolos
Coperta: Dumitru Ionescu
Digitalizare: EPUB

În vremea aceasta, poștalionul stăpânirii gonea spre Râmnic. Oltul se depărtase cu zăvoaiele sale undeva, în stânga, și o gură de pădure învăluia acum drumul. Arnăuții domoliră galopul cailor și, potrivindu-și pasul cu ei, bidiviii poștalionului se lăsară în voia coborâșului. Oamenii, ca și animalele, fură cuprinși de răcoarea înmiresmată a pădurii, de tăcerea ei plină de șoapte și freamăt.

Deodată, o împușcătură, apoi alta răsunară în pacea acelor locuri. Dintr-un stufiș sări în mijlocul șoselei un om mărunt și, țintind pe călăreți cu ochii săi fioroși și cu țevile a două pistoale, răcni de vui pădurea:

— Stai! Opriți harabana, blestemaților! Sunteți înconjurați!

Surugiul trase hățurile fără să știe ce face. Înlemni acolo pe capră. Pentru a câta oară în acea zi îl opreau haiducii? Arnăuții strânseră și ei caii, cătând întrebători spre poștalion. În canatul ușii se ivi chivăra cu penaj alb a unui ofițer. De sub cozorocul lucitor, doi ochi negri priveau arătarea din drum și un zâmbet abia zărit se ivi în colțul buzelor sale. Coborî din harabană și astfel se văzu că ofițerul era un tânăr voinic și înalt, cu pas sprinten.

— Ce este, prietene? se adresă el omului ce-l privea furios, pe deasupra pistoalelor. Cine ești și ce dorești de la noi?

— Cine sunt? răcni omul. Miu-Haiducul, dacă ăi fi auzit de el. Ce voiesc? Sângele și suflarea voastră, dacă faceți o mișcare. Pădurea e plină de oamenii mei și din fiecare pom...

— Negreșit, negreșit, făcu tânărul ofițer cu înțelegere. Ești haiducul cel mai viteaz, din câte am auzit, iar noi n-o să ne jucam cu viața noastră. Poftim, făcu el un gest larg spre ușa deschisă a poștalionului, poftește, te rog, și ia tot ce inima te îndeamnă...

În drum, haiducul rămase cu gura căscată. Nu pricepea vorba militarului: era zeflemea ori vorbă așezată, de om ce ținea la pielea lui. Pufni bănuitor, făcu un semn neînțeles spre copacii din preajmă-i și se apropie de caleașcă... Îndreptă înăuntru o privire grăbita și ochiul pistoalelor. Tresări când descoperi fața înspăimântată a slujbașului.

— Aha, curierul de Turnu... Înseamnă că am socotit bine. Unde este lada cu aurul vămii? strigă spre slujbaș.

— Aici, domnule haiduc, grăi dulceag ofițerul. Se află aici, dacă catadicsiți să priviți înăuntru...

Dar nu apucă s-o mai vadă. Un cleşte de fier îi prinse ambele mâini. Urlând, scăpă pistoalele în praf. Tot atunci se simţi ridicat de la pământ de o mână înfiptă în ceafă şi ţinut aşa în aer. Simţea că se sufocă, ca într-un ştreang, în timp ce auzea hăulind pădurea de hohotele de râs ale „arnăuţilor“.

— Şi zi aşa, voinicule haiduc, vroiai negreşit galbenii adunaţi la vama lui Vodă? îi răsună în ureche glasul înveselit al tânărului ofiţer. Ia uitaţi-vă, flăcăi, la el: cine se dă drept Miu-haiducul!

Din nou hohoti pădurea şi până să prindă de veste era legat cu mâinile la spate, împins în caleaşcă şi azvârlit într-un ungher.

— Să adune careva şi armele acelea din tufiş, se mai auzi porunca ofiţerului. Apoi se strecură înăuntru, trăgând uşa. Bicele trosniră din nou, caii urniră poştalionul şi întreg cortegiul se îndreptă spre Râmnic. Când ieşiră din dumbrava înmiresmată, se zăriră, în vale, casele albe, îngrămădite una într-alta, ale oraşului episcopal.

În dreptul porţilor, caii merseră la trap uşor, după pravilă. Străjerii cercetară bănuitori pe călătorii din poştalion şi recunoscând pe slujbaşul de vamă salutară scurt, în semn că-i slobodă intrarea în oraş. Copitele potcovite ale cailor loveau acum caldarâmul străzii principale, îndreptându-se spre casa pârcălabului.

Slujbaşul privea speriat spre ofiţerul din faţa sa şi acesta îl privea într-o tăcere plină de înţelesuri grele.

— Ne vom înfăţişa măritului pârcălab, rosti „ofiţerul“ apăsând cuvintele. Ai să mă laşi pe mine să povestesc despre atacul haiducilor. Înţelesu-m-ai?

Slujbaşul încuviinţă din cap cu glasul pierdut.

Caleaşca încetini mersul şi se opri în faţa scărilor unei case mari, albe. Un străjer sări şi deschise uşa caleştii. Coborî ofiţerul, apoi slujbaşul, ducând în braţe lădiţa cea grea. Descălecară şi cei patru arnăuţi şi aruncară căpestrele cailor de ciubucurile harabanei. La semnul ofiţerului, doi scoaseră afară pe cel prins şi împreună urcară scara pârcălăbiei. Un alt arnăut venea în urma lor, în vreme ce ultimul se urcase sus pe capră, îndesându-se în surugiul care se vedea că nu-şi avea boii acasă.

Poarta casei se deschise de un fecior de oaste şi oaspeţii păşiră într-o sală mare cu tavanul boltit. Un ofiţer fără chivără, cu pompoane strălucitoare de aur pe umăr, se apropie de ei:

— Sunteţi trimişii marelui vameş de Turnu Roşu? întrebă el. Poftiţi, poftiţi! Pârcălabul vă aşteaptă, şi îi conduse grăbit spre o uşă, o

deschise larg, anunțând:

— Au venit galbenii de vamă, domnule pârcălab!

Ostașii intrară cu însoțitorii lor. Tânărul ofițer păși în față.

— Porucicul Costache Hurmuzan, din oastea de graniță a Măriei sale, Domnul Țării, strigă tânărul ofițer pocnind călcâiele cizmelor de iuft roșu.

Arnăuții înțepeniră și ei în neclintire.

— Bine ați venit, flăcăi, se auzi un glas subțire.

De pe un divan turcesc se ridică un omuleț. Capul său ca un dovleac se sprijinea direct, fără mijlocirea gâtului dispărut sub grăsime, pe un pântec rotunjor, pe care și-l mângâia protector și mândru.

— Ați adus galbenii, nu-i așa? Măritul Domn îi vrea negreșit. Of! Grele vremuri trăim, ofta pârcălabul protejând cu amândouă mâinile pântecul ce părea ispășitorul grelelor vremuri.

— Așa-i, domnule pârcălab, zise ofițerul cel tânăr. Bine ați spus: grele timpuri, în care oamenii fără frica domnului calcă legea veche. Haiducii...

— Sââât, făcu îngrozit pârcălabul. Să nu le aud numele. Au apărut nelegiuiții pe locurile acestea. Mi-au călcat mânăstirile, au jefuit avutul stăpânirii și al bisericilor, au batjocorit pe cinstitul și dreptul ispravnic de Râureni... Auziți, bunii mei copii: l-au legat pe acest creștin pe capra rădvanei și au speriat caii. Când a ajuns în târg, bietul om era albit la păr și cu mințile pierdute de spaimă. Îl caută acum doftorii, îi descântă de sperietură babele și îl slujesc de-a surda popii prin biserici.

Din spate un arnăut oftă a ușurare.

— Sunt mâhnit de ce aud, strigă ofițerul. Mai cu seamă că și pe noi au încercat să ne prade ticăloșii. Dar nu le-au mers. Le-am scărmănat noi pielea cu plumbii puștilor noastre. Am și prins unul dintre tâlhari! Iată-l, l-am adus aici!

— Cum? Ce? Unde? țipă speriat, cu vocea lui de scopit, pârcălabul. Și aurul vămii?

— Aici e, în siguranță, în lădiță, îl liniști tânărul. Vă vom spune mai încolo totul, pe îndelete. Mai întâi însă, să mergem în cancelaria visteriei, unde să cântăriți pungile și să ne dați hârtie de primire.

— Prea bine, prea bine, zise repede pârcălabul și o porni înainte cu pântecul său boltit în față. Deschise o ușă și intră într-o altă încăpere, mobilată mai simplu.

După el intră ofițerul cel tânăr, slujbașul ce nu scosese o vorbă în această vreme și cei doi arnăuți de escortă. La urmă dădu să pășească și

ferchеșul ofițer al pârcălabului. Dar arnăutul ce păzea prinsul ridică mâna și-l lovi în ceafă. Omul înțepeni și căzu ca un butuc pe podeaua acoperită de covoare. Apoi, cu un cordon de perdea, arnăutul îl legă ca pe o șuncă de afumat și-l trase în spatele divanului.

Prinsul holbă ochii, neînțelegând nimic din ceea ce se petrecea în fața lui. Când ofițerul cel tânăr vorbise despre el pârcălabului pălise, socotind că de-acum soarta lui e pecetluită. Dar străjerii aceștia făceau lucruri tare ciudate! Arnăutul trase jungherul de la brâu și se apropie de el. Încremeni și un horcăit de spaimă îi ieși din gâtlej.

În acest timp, în canțelaria visteriei, lucrurile se petreceau cam la fel. Pârcălabul zăcea legat fedeleș, cu gura prinsă într-o năframă. Tânărul în haine de ofițer domnesc umbla acum la dulapul din fier, pe care-l deschise cu cheile luate de la brâul prizonierului.

— Apropie-te, Chirilă, cu coburii aceia blagosloviți, zise Miu bucuros. Zornăiau galbenii curați și grei, căzând în coburii răspopitului.

Când aceștia se umplură și în schimb se goli visteria pârcălabului, „ofițerul“ făcu semn de plecare însoțitorilor săi. Ieșiră în sala divanului unde-i găsiră stând la taclale pe arnăut și prinsul dezlegat.

— Căpitane, glăsui „arnăutul“, creștinul ăsta are un necaz: fratele său de cruce șade în temnița pârcălabului. De aceea a îndrăznit singur să ne înfrunte. Cu aurul vămii voia să-și răscumpere fratele.

— Frate de tâlhării, îl privi dintr-o parte Miu. Noi suntem haiduci, nu hoți... Lăsați-l să plece unde va voi... Și-acum haidem. N-avem vreme de pierdut.

Se întoarse, răsuci cheia în ușa canțelariei și o strecură în mindir. Porni înainte și ieși în sălița ușierului.

— Ascultă porunca pârcălabului, vorbi el aspru băietanului: nimeni nu intră în casă, oricine ar fi. Pârcălabul rostuiește birurile către Domn...

— Înțeles! răcni băiatul și-și pocni călcâiele.

Ofițerul ieși afară, urmat de arnăuți și între ei slujbașul eliberat de lădița sa. Străjerii dădură salutul și tânărul deschise ușa caleștii împingând ușurel înăuntru pe înspăimântatul și statornicul său însoțitor. Arnăuții încălecară și surugiul voia tocmai să pocnească din bici când pe ușa pârcălabului își făcu apariția tâlharul. Ținea mâinile la spate și cobora scările sub privirile uluite ale străjerilor.

— Ce faceți cu omul acesta? întrebă pe ofițer străjerul ce ținea ușa deschisă.

— Aăăă, îl luam cu noi, zise ofițerul. Îl ducem la temnița

orașului... și-i făcu un semn cumplit din ochi tâlharului să intre în caleașcă.

— Spre temniță, strigă străjerul vizitiului și trânti ușa harabanei.

Trecură ca o furtună pe lângă episcopia de Râmnic și un preacucernic monah, ațipit în poartă, sări în sus și-și făcu grăbit semnul crucii.

Aproape de poarta Râurenilor se ivi, dintre zidurile vechi de piatră, clădirea mohorâtă a temniței. Caleașca, escortată de cei patru „arnăuți“, opri în fața intrării. Străjerii din poartă ridicară armele a onor pentru ofițerul galonat ce se zărea în fereastra deschisă a poștalionului.

— Aduceți-l aici pe tâlhar, strigă acesta spre arnăuți. Pârcălabul și ispravnicul așteaptă să-l vadă ridicat în funii!

Trei arnăuți descălecară și cu armele cumpănite în mâini intrară pe poarta temniței, deschisă de străjeri. Trecură câteva clipe grele. Tânărul ofițer bătea darabana cu degetele pe canatul ferestrei. Firișoare de sudoare se scurgeau pe sub chivăra „arnăutului“ ce rămăsese afară, lângă caleașcă. Ținea degetul pe trăgaciul armei, nepierzând din vedere nicio clipă pe surugiul de pe capră. În sfârșit, se auziră pași grei dincolo de ziduri. Poarta se deschise și ieși întâi Chirilă, apoi doi străini legați cot la cot și duși din spate de puștile celor doi frați. La urmă, un sergent, cu un aer de mulțumire pe fața lată, încheia grupul. Temnicerul salută pe ofițerul din caleașcă, dar acesta nu-l văzu, căci privirile sale îl întrebau tăcute pe Chirilă, care făcu un semn de liniștire.

— Ăștia sunt? întrebă aspru ofițerul.

— Ăștia, să trăiți, răspunse sergentul.

— Pârcălabul îi vrea acum, mai rosti ofițerul pe un ton ce nu încuviința împotrivire. Urcați-i numaidecât în caleașcă, se adresă el arnăuților. Aceștia se grăbiră să-i îndemne cu puștile pe cei doi prinși. Încăpură cu greu în harabană și ușa se închise.

— Porniți, porunci dinăuntru ofițerul.

Dar surugiul rămase surd, privind țintă spre sergent, într-un fel ciudat, cu spaimă și implorare mută.

Străjerii cătară și ei cu uimire spre vizitiu, iar șeful pazei își încruntă sprâncenele. O presimțire îi spunea că ceva nu este în regulă la acești arnăuți. Vru să-și ia seama, dar atunci unul dintre călăreți dădu pinteni calului și trase sabia și lovi cu latul, din mers, crupa cailor din față, răcnind a îndemn. Poștalionul porni în uruitul roților, în ropotul cailor, în strigătele arnăuților. Dar peste toate zgomotele acestea, sergentul prinse în auz bătaia repezită a clopotului de la pârcălăbie,

vestind a primejdie.

— Stați! răcni el către călăreții ce se topeau în norul de colb. Opriți! Ce stați, nemernicilor, strigă el spre străjeri. Trageți în ei, trageți!

Dar până să încarce sânețele, convoiul dispăruse la cotitura străzii ce da spre poarta de miazăzi.

„De i-ar opri portarii!“ se mângâie sergentul înspăimântat de gândul pedepsei ce-l aștepta.

Se porni să alerge înainte, cu străjerii după el, lăsând temnița vraiște.

Poștalionul, zburând acum peste pietrele drumului, clopotul de alarmă ce bătea necurmat, îi biciuia parcă deopotrivă pe oameni și cai. În frunte, galopa Culai cu chipul întunecat, cu trupul aplecat pe gâtul calului. El văzu primul pe portar grăbindu-se să coboare bradul de pripon ce sta în cumpănă deasupra drumului. Smulse arma din oblânc și cercând să-și oprească zbuciumul călăritului, ochi scurt și trase. Portarul zvâcni de arsură și se lăsă într-o parte, scăpând frânghia. Cumpăna porții se ridică iar slobodă spre cer, lăsând drum poștalionului și călăreților ce trecură ca o vijelie pe sub ea.

Departe de oraș, la vreo două verste, Culai prinse căpestrele cailor, oprindu-i. Din caleașcă sări Miu și după el cei trei tâlhari.

— Dezlegați caii. Repede, porunci scurt către cei eliberați. Iar tu Chirilă, prinde de creanga aceea o frânghie. Vreau să legăm de ea un surugiu ce a încercat să ne piardă.

Omul îngălbeni și rostogolindu-se de pe capră se târî în colb la picioarele haiducului.

— Iartă-mă, stăpâne, iartă un om pe care o casă de copii și nevoile l-au făcut mișel! Pentru că v-am dus cu harabana, pârcălabul are să mă omoare!

— Pe mine mă vor judeca ca pe un trădător și mă vor osândi la chinuri, vorbi cu glas trist slujbașul. Dacă ești haiduc și cauți legea dreptății, atunci știi că pentru tăcerea mea voi plăti cu moartea. Încai ucideți-mă voi să scap de chinuri.

Miu îi ascultă, privindu-i cu dispreţul pe care cei tari și cutezători îl au pentru cei lași și nevolnici. Și tot fără a vorbi, se duse la Chirilă, băgă pumnul într-unul din coburi și îl scoase plin cu aur.

— Iată: nu plata tăcerii, ci preţul răscumpărării voastre, le zise, punându-le în mâini galbenii. Luați-vă nevestele și copiii, treceți Oltul și pierdeți-vă urma în alte orașe. Cu banii aceștia vă rostuiți gospodării mai bune.

— Să trăiți, mărite, se repezi surugiul să-i sărute mâna, dar Miu și-o trase cu silă și se întoarse spre ai săi.

Într-această vreme, eliberații deshămaseră caii și-i încălecaseră. Miu îi cercetă pe sub sprâncene și le făcu semn cu capul.

— Sunteți liberi de-acum. Plecați și mulțumiți lui Miu-Haiducul că nu vă legănați în ștreang.

Tâlharii rămaseră cu ochii holbați spre haiduc. Alta le fusese nădejdea.

— Nu ne primești, căpitane? îndrăzni din nou tâlharul dintâi.

— Ceata mea nu-i cârdășie de tâlhari de drumul mare și ucigași la ceas de noapte. Noi suntem brațul cel tare al necăjiților, ce lovește în ciocoi, în tirani și jefuitori de țară.

— Ne legăm și noi cu jurământ de moarte și viață că nu vom ieși din legea haiducească, că-ți vom asculta poruncile de ne vei trimete și în foc. Ziceți, măi și voi, se întoarse tâlharul, cerând întărire și de la cei eliberați.

— Jurăm să-ți fim credincioși. Primește-ne în ceata ta, glăsuiră aceștia.

Miu îi pătrunse cu privirea pe fiecare, vrând parcă să le citească în inimă. Se întoarse și spre ai săi.

— Să-i primim, căpitane, zise Chirilă. De brațe tari și inimi drepte avem nevoie. Iar cine a văzut o dată moartea știe să prețuiască și libertatea...

Culai-pandurul dădu și el din cap, semn că găsește înțelepte vorbele răspopitului.

Miu nu răspunse nimic, se aruncă pe un cal deshămat și, făcând un semn, porni înainte.

Rămași în drum, lângă poștalionul cu oiștea proptită în colb, cei doi simbriași ai pârcălabului mai priveau încă, nevenindu-le să-și creadă ochilor, galbenii strălucitori din palme.

Ceata de haiduci porni zburând după Miu. Prinseră o bucată de drum până la un pâlc de pomi, prin umbra cărora se lăsară spre măgura Oltului, părăsind șoseaua. Intrară în unda repede și cu grijă, ocolind ochiurile viclene ale Oltului, trecură apa. Ajunși dincolo, haiducii porniră din nou în susul râului, strecurându-se printre vâlcelele de sălcii și arini. De peste Olt se ițeau printre crengile pomilor casele albe ale Râmnicului...

*

Se întunecase. Drumeții plecaseră de mult de la han, spre a nu-i prinde noaptea pe drum. Samoilă rânduia prin crâșmă, așezând scaunele, ștergând mesele, adunând cănile și talgerele ce serviseră călătorilor. Sus, în camera ei, Oprița sta pe întuneric, privind îngândurată o stea mare ce părea că-i intră cu razele ei prin fereastră. Un suspin făcu să-i tresalte pieptul. Răzbăteau de jos, până la ea, zgomotele obișnuite care însoțeau în fiecare seară închiderea hanului. Nicio veste și îl așteptase toată ziua să apară în pragul hanului: înalt, legănându-și umerii largi, cu zâmbetul acela nepăsător în colțul buzelor.

Auzi de-afară un scâncet de osie neunsă. Podariul, moș Pavel, făcea ultima cursă. De bună seamă, se va abate și pe la han pentru dușca de răchie, înainte de a pleca la culcare. Se adânci din nou în gândurile ei triste, ce-i smulgeau suspine. Deodată, ușa hanului se deschise, împinsă cu putere și glasuri de bărbați răsunară în crâșmă.

— Samoilă, gazdă de haiduci, scoate ulcelele cu vin rece și aspru!... Și adu-ne ceva de-ale gurii, că suntem flămânzi și însetați...

Oprița simți că-i saltă inima din piept când auzi glasul acela. Sări la ușă, izbindu-se în întunerec de scrinul vechi și năvăli ca o nălucă pe scări în jos. Cuprinse într-o privire sala crâșmei, plină de bărbați în straie de arnăuți. În față, stând cu spatele, un ofițer. De uimire, scăpă un strigăt ușor și ofițerul se întoarse. De sub chivăra înaltă, jucau doi ochi negri, în adâncul cărora părea că arde mocnit un foc de demult.

— Miule, șopti fata cu obrajii arzând ca para. Ce bine că te-ai întors! Apoi, ascunzându-și emoția, izbucni într-un râs nestăpânit. Strașnic... ofițer de arnăuți...

Miu privea și i se bucurau ochii de frumusețea de fragă a fetei. Veselia îi adusese în ochi bobițe de lacrimi, ca roua adunată de zori în cupa florilor.

— Fată frumoasă, fată de Olt, murmură tânărul cu zâmbetul său deschis. Ne-ai ținut noroc! Și iată și mulțumirea mea...

Se duse spre Chirilă, iar acesta, cunoscându-și de-acum căpitanul, desfăcuse chinga coburilor ce-i ținea la șold. Flăcăul veni spre fată, îi prinse mâna și-i desfăcu în palmă pumnul plin cu galbeni strălucitori.

— Nu, îi strânse el mâna, simțind împotrivirea fetei. Nu te mânia, este un dar de la mine. Sunt galbeni, să-ți faci salbă, să te măriți cu cine ți-e drag... Și-și adânci privirile în ochii fetei ce se zbăteau ca aripile de gâză. Simți acolo o primejdie care clătina tăria și amarnica voință de pedepsire, patima ce-i umplea inima. Orice alt gând, orice altă simțire îl abătea de la datoria bărbătească căreia i se închinase cu toate puterile și

hotărârile sale. Departe de inima lui fiorii ce i se strecurau cu moliciuni de catifea. Se smulse, rupând firele ce se țeseau în jurul lui și se întoarse repede între ai săi. Acolo se simțea tare, cu inima și voința neclintite.

— Vino odată cu vinul, jupâne, că ne ard gâturile de sete, strigă el înveselit.

O lună și poate mai mult a trecut de la cele întâmplate. În vremea aceasta numele lui Miu străbătu în sus și în jos drumurile Oltului, faima lui se lăți în satele dintre mânăstirile Vâlcii și Gilortului, până spre ținutul Gorjului și Padeșului. Pârcălabul de Râmnic trăia doar într-o spaimă; nu era zi lăsata de sus ca ștafetele să nu-i aducă vești despre Miu și haiducii lui.

Crainicii trimeși să vestească strângerea văcăritului se întoarseră bătuți și alungați de către niște voinici călări... Cinci mii de capete de oi țurcane și două mii de vite ce au fost pornite spre Sibiu, la târgul de vamă, au intrat parcă în pământ când au trecut dincolo de Cornetu... Vătășelul din Jiblea a fost silit să dea înapoi cu mâna lui birul nou cerut de pârcălăbie. Un arendaș ce siluise o fată de român a fost prins de haiduci și scopit în mijlocul satului. În tot județul umblau oameni călări și neștiuți, care întorceau șerbilor și moșnenilor vitele, bucatele și banii luați de zapcii, de vătășei și pârgari pentru bir. Toate acestea purtau un singur nume: Miu. Pârcălabul măsura în lung și în lat camerele pârcălăbiei, văitându-se și frângându-și mâinile. Trimesese poteri în lungul drumului, spre Turnu; momise cu galbeni și făgăduieli de slujbe mai înalte pe pârgarii, pe jitarii de sate, pe hangii de drum... Zadarnic! Chemase ajutoare din Pitești, ba chiar făcuse plângere la Măria sa Domnul, să-i dea arnăuți pentru stârpirea nelegiuiților, dar după ce aceștia se împuținară, într-o învălmășeală de noapte lângă Cozia, Vodă îi chemase pe lângă scaunul său. În schimb trimese pârcălabului o solie aspră cu îndemn de a curăți grabnic județul, sau de nu...

Pârcălabul știa ce înseamnă acest „de nu...“, mazilirea din slujbă, umilirea, sechestrarea averii lui personale, pentru împlinirea golurilor în visteria județului...

— Pot să vă vorbesc, domnule Pârcălab?

În picioare, în poziție gravă, militărească, aghiotantul său promitea, din ochi, vești deosebite.

— Da, domnule! Spune ce s-a mai întâmplat?

— Nimic astăzi, excelență! Doar că eu m-am hotărât să-l prind pe Miu. Am și o socoteală a mea cu el. De aceea, îngăduiți...

— Dar cine te-a oprit până acum, căpitane? izbucni furios

pârcălabul. Oare ce slujbă credeai că împlinești pe lângă mine?

— Am un plan, mărite. Un gând îndrăzneț mi-a încolțit în minte. Numai așa îl putem prinde pe Miu-Haiducul. Însă fără înțelegerea și încuviințarea domniei-voastre...

— Spune, căpitane, nu mă fierbe fără apă.

Căpitanul duse degetul la buze: se întoarse în vârful picioarelor la ușă și o deschise brusc. Nimeni. Veni apoi spre pârcălab și plecându-se la ureche îi vorbi, în șoaptă, o vreme. Pe chipul pârcălabului se zugrăvi, la început, uimirea, apoi bucuria și la sfârșit apucă mâna ofițerului, strângând-o.

— Dacă izbândești, te fac om mare: căpitan de arnăuți domnești te fac, la curtea lui Vodă!

Și începu să țopăie vesel prin odaia aceea turcească, săltând la fiecare pas pântecul său rotunjor. Ofițerul îl privea de sus, cu un zâmbet de dispreț sub mustăcioara lui subțire, în timp ce-și ștergea cu batista albă sudoarea ce i-o lăsase pe palmă atingerea mâinii pârcălabului...

La hanul Muiereasca, haiducii stau în fața stacanelor cu vin, iar țiganul cu cobza îi înveselește cu un cântec vechi de oaste... Culai părea dus din această lume spre întâmplări și fapte de demult trăite, în oști și lupte purtate departe, pe meleaguri străine...

— Iuuuh! – chiui cu foc Chirilă, trântind pe masă stacana goală. Strașnică ne-a fost tinerețea, nea Culai... Frumoasă e viața de pandur; cumplită că simți cum îți dă târcoale moartea, ca o ibovnică să te sărute...

Miu sta întins pe o laviță și-l asculta. Lângă tejghea, răzimată de zid, Oprița îl privea neobosit, cu ochii plini de o adorație dureroasă. De aproape două luni, de când l-a întâlnit prima dată și l-a îndrăgit, se străduia să-l facă să înțeleagă asta. Dar Miu nu pricepea, ori nu vrea să priceapă zbuciumul fetei, îmbujorarea ei, când îl vede, zâmbetul cu care îi iese înainte, suspinele și privirile calde cu care-l învăluie când stă, ca acum, atât de aproape și totuși tăcut și absent...

Dacă o alta i-ar fi străpuns inima, dacă în alți ochi ar ști el să citească tremurul iubirii, Oprița ar lupta pentru dragostea ei, ar fi în stare să... Dar știe că inima lui este curată și rece ca diamantul și flacăra ei nu-l poate topi...

— Îți amintești de porucicul nostru de la Obilești? strigă Chirilă. Cum mai lupta de aprig, ca un diavol! Dar pe Ursan îl mai știi când era să-l prindă viu pe Ali-pașa, din mijlocul ienicerilor săi?

Miu sări în picioare. Ochii îi ardeau văpăi.

— De căpitanul Ursan vorbești? se năpusti el spre Chirilă,

scuturându-l de piept. Ce știi despre el, spune!

— Că a fost un pandur viteaz și voinic cum puțini erau. Dar ce e, căpitane?

Miu se întoarse și rămase tăcut și singur în mijlocul odăii. Cobza își frânse cântecul și tăcu.

— Chirilă, gătește caii și cele de trebuință pentru drum lung. Mâine în zori plecăm la București.

Haiducul rămase prostit, de parcă ceva îi căzu în cap. Dar Culai înțelese mai multe, căci se apropie de flăcău și-i puse mâna pe umăr.

— Am simțit eu de mult că ești feciorul lui. Așteptam ca într-o zi să aud că pleci să-l cauți pe ucigaș. Eu voi să merg, să te apăr...

— Rămâi, Culai, frate, vorbi Miu fără să întoarcă privirea ce înota în lacrimi. E nevoie de brațul și gândul tău înțelept, ca să conduci ceata. Dreptatea trebuie să rămână mai departe pe locurile acestea. Și fii prevăzător ca lupul, viteaz ca râsul, viclean ca vulpea...

Porni spre odaia lui din spatele crâșmei. Trecu pe lângă tejghea și abia atunci păru că o vede pe Oprița. Fata avea o privire rugătoare și speriată.

— Nu pleca! șopti ea. Te vor prinde și-atunci să știi, eu voi muri... Miu o privi, zâmbi trist și atinse cu palma părul ei negru ce-i cădea greu pe umeri.

— Nu-ți fie teamă, Opriță. Mă întorc eu, curând. Cu bine, fată frumoasă...

În noaptea aceea, luceafărul din fereastra fetei nu mai apăru.

*

Pentru călătorul care poposea în București în vara anului 1825, orașul de pe Dâmbovița îi apărea ca o îngrămădire de case mărunte din lemn, risipindu-se printre smârcurile Cișmegiului și ale Filaretului. El se-ntindea de-a lungul gârlei noroioase, urcând dealurile Văcăreștilor și Cotrocenilor, păzit din depărtare de pădurile înfricoșate ale Vlăsiei. Pe ulițele din mijloc se înălțau palatele boierești, cu elegante porticuri și ferestre bătute în împletitură de fier, contrastând cu dughenele ticăloase, fetide și leproase ale marchitanilor și sudiților ce se țineau umile deoparte. La vremea aceea, în al treilea an al domniei sale, Grigore Dimitrie Vodă Ghica nu dovedise încă să lumineze orașul. Seara nu puteai ieși fără fanare, iar pe ulițele înguste din mahalalele boiangiilor, tăbăcarilor și ale parlagiilor nu era chip să treci fără însoțirea arnăuților. Ulițele erau încă podite cu bulumaci de lemn așezați de-a curmezișul,

unul lângă altul, sprijiniți cu groși voinici pe margini. La mai toate colțurile de poduri pe lângă mânăstiri și poște, se aflau hanuri care adunau mulțimea călătorilor, negustorilor, ori a slujbașilor de țară, veniți cu jalbe la Divan.

În ultima zi a lui Cuptor, în anul de grație 1825, doi călăreți intrau pe la bariera dinspre Târgoviște. Unul dintre ei, un tânăr voinic și chipeș, cu vestminte alese, părea un boiernaș de țară, venit să vadă orașul de scaun; celălalt, un om în puterea vârstei, în haine de rândaș, se arăta a fi sluga primului. Străbătură la pas străzile mahalalei de cavafi, testelmegii, cojocari și bărbieri. În văzduh plutea duhoare dulce de povarnă, în care fierbea boștină de zarzăre.

Călătorul cel tânăr privea cu nesaț tabloul acela viu și mereu mișcător al orașului, lăsând calul să se descurce singur printre hârtoapele podului. Însoțitorul lui întâmpina totul cu o liniște de om care văzuse multe, cătând mai cu atenție la drum, la cerșetori și haimanalele ce le ațineau drumul, la arnăuții agiei, ce-i cercetau bănuitori pe sub chivăre. Trecură prin fața bisericii de la Sfinții Voevozi și se abătură apoi pe Podul Mogoșoaiei. Înfățișarea orașului se schimbă: apărură palatele albe ale boierilor din Divan, grădinile, iar pe uliță treceau rădvane și cupele poleite, trase de cai cu găetane strălucitoare și cu arnăuți la spatele coșului.

Tânărul își struni calul și se alipi de tovarășul său.

— Cunoști locul, Chirilă? N-aș vrea să întrebăm pe arnăuții ăștia iscoditori.

— Nicio teamă! Știu eu unde mergem. Cât despre jivinele astea, nu le căta în ochi. Privește peste ei ca și cum nici n-ar fi... Uite, ăsta-i Palatul Domnesc, în care stă Vodă, iar dincolo, biserica Crețulescu, zise fostul pandur, închinându-se.

Ajunseră aproape de palatul Șuțului. Ocoliră o clădire întunecată și rece – vornicia Temnițelor – și se lăsară în jos spre apa Dâmboviței. Prin fața lor urcau sacagii cu budanele șiroind în urmă-le, umplând străzile de larmă: „Aparul, aparul!...“

Intrară deodată într-o curte mare, mărginită din trei părți de pridvoarele sprijinite pe pălimari de lemn, a unui corp de casă cu două caturi. În stânga o scară de lemn ducea spre un foișor din care un om cu ochii mici și vicleni cerceta mulțimea adunată în curtea hanului.

— Am ajuns? întrebă Miu.

— Da. Ăsta-i Hanul lui Manuc.

Se strecurară printre poștalioanele și chervanele străinilor, printre

butcile boierilor de țară și rădvanele negușătorilor oprite în curte. Legară caii la opritori și urcară scara. Omul cu fața măslinie și ochii șireți le veni înainte.

— Bun venit în capitală! Ce dorește tânărul boier? își unse el fața cu un zâmbet numai miere.

— O cameră buna, prânz de voinici și vin de mânăstiri, porunci scurt Chirilă.

Omul cu fața măslinie se înclină și bătu din palme. Un fecior veni să-i conducă pe oaspeți într-o odaie răcoroasă de la catul întâi. Când dădu să iasă, Miu îl opri pe fecior.

— Știi pe aproape un croitor din cei meșteri și scumpi? Dă o fugă până la el să vină aici, cu stofele și mătăsurile lui cele mai fine. Pleacă. Și până atunci trimete sus pe bărbierul de la han.

...Croitorul, un grec mărunt, adus de spate, că părea ghebos, se învârtea ca o sfârlează în jurul lui Miu, însemnând măsurile și nu înceta să se mire.

— Vreau să-mi faci, jupâne, haine scumpe și frumoase ca ale boierilor de oraș, îi zise Miu. Doresc să merg la cineva de aici și voi să fiu... înțelegi...

— După ighemonicon, firește, boierule, făcu grecul.

— Poate că-l cunoști dumneatale, și mă îndrumi spre el: nu știi unde-i casa căpitanului Sava?

Grecul încremeni, holbă ochii și-și făcu grăbit cruce.

— Bimbașa Sava? De bună seamă că pe feciorul lui îl cauți. Păi casa lor este peste gârlă, pe podul Beilicului: un palat cu stâlpi mari albi la intrare, cu gard de fier bătut și grădină de flori în față. Îl știu, că-l am de mușteriu. Chiar îi lucrez acum niște straie pentru serbarea din grădina Beizadelei.

— Când e serbarea? abia șopti Miu, cu chipul palid.

— Păi duminecă, e știut!

— Până duminecă să-mi fie gata hainele.

— Nu se poate, boierule, se ului meșterul. În trei zile?

— Îți dau peste tocmeală zece galbeni. Și încă zece dacă straiele mele ies mai frumoase ca ale mușteriului dumitale...

...Peste trei zile, în mulțimea veselă ce urca pe jos, ori în rădvane dealul de la Cișmeaua Beizadelei – locul de petrecere al boierilor bucureșteni – se afla și un tânăr boier, într-un costum nou de mătase și cașmir strălucitor, cu horbote de dantele. Picioarele sale, în cizme subțiri de piele, strângeau nervoase coapsele unui armăsar de rasă. Ochii

tânărului răscoleau mulțimea, în căutarea cuiva. Îl recunoscu, mai degrabă îl bănui, după hainele de mătase violetă, cu fireturi de aur, ce-i cuprindea trupul zvelt. Ședea într-o cupea deschisă, căta cu un zâmbet mândru peste mulțimea de gură cască, ce se adunase printre trăsuri. Alături de el, o tânără fată, cu chipul delicat și palid ca o păpușă de porțelan, rătăcea împrejur o privire distrată. Serbarea pelicarilor nu începuse încă și Miu avu răgazul să se apropie de caleașca tinerilor. Când privirile îi căzură pe armurile bătute pe ușa cupelei, un val de furie îi năvăli în piept. Recunoscu însemnele Bimbașei. Ridică ochii și întâlni privirea de păpușă. Se cufundă în adâncimea ei albăstrie, până simți cum fata roșește și genele i se zbat ca aripile unei păsări speriate. Înclină atunci capul a salut. Fata răspunse fâstâcită și întoarse obrazul învăpăiat. Miu se răsuci în șa și făcu un semn abia zărit lui Chirilă, ce se ținea la doi pași în urmă. Acesta își făcu loc fără grabă; se apropie de caii cupelei și așa, într-o doară, prinse să-i mângâie pe bot și pe nări. Animalele simțiră omul ce le cunoaște năravurile și din căușul palmei îi luară o bucată de candel dulce. Chirilă se trase apoi deoparte și se pierdu în mulțime.

Deodată se auzi un sforăit puternic, nechezături cumplite și animalele se ridicară în două picioare. Gloata din preajmă țipă și se risipi. Animalele păreau ca apucate de turbare: ochii le ieșiseră din orbite și spume vineții scăldau zăbalele. Ridicat în picioare, tânărul încercă să-i stăpânească, dar animalele zvâcniră odată și se întinseră la un galop nebun, la vale, pe ulița ce cobora dealul Cotrocenilor. Pierzându-și cumpătul, din smuceala hățurilor trase, tânărul fu aruncat pe crucea caleștii; într-o clipă se prinse de oiștea ce sălta în galopul nebun al cailor și se încleștă de ea. Fata încremeni între perne. Ochii ei urmăreau sticloși spinările cailor, săltând nebuni în galop. Spaima îi oprea și țipătul. Pe lângă ea treceau în goană tulpinile copacilor și auzea strigătele oamenilor. Dar lângă ușa cupelei apăru un călăreț; la început nu-l recunoscu cum sta aplecat peste grumazul calului, biciuindu-l fără milă. Întinse mâinile spre el, într-o implorare mută, dar călărețul nici nu-i aruncă o privire, ci galopa înainte. Trecu de caleașcă și se apropie de caii cuprinși de turbare. Atunci fata îi recunoscu, într-o clipită, straiele de mătase strălucitoare și panașul pălăriei sale ce flutura în vânt. Dar mai văzu cu groază, în față, apropiindu-se groapa adâncă și noroioasă a gârlei. Armăsarii goneau orbi spre vad. Abia aproape de gârlă, drumul o cârmea drept, dar când vor ajunge acolo, caleașca va sări, desigur, în vad, sfărâmându-se cu ei deopotrivă. Groaza morții țipă în ea și închise ochii. Când îi deschise, tânărul se afla de-acum călare pe calul din stânga al loitrei și strângea

căpestrele de să rupă grumazii bidiviilor. Aceștia nechezară scurt, zăbalele scrâșniră și șleaurile slăbite se încurcară. Pe dâmbul gârlei, caii se proptiră în pământ și opriră caleașca la un pas de groapă. Călărețul sări de pe cal, și ajută pe tânărul căzut pe cruce să se ridice. Când îi zări mâinile însângerate, vestmintele ferfeniță și cizmele sfâșiate de pietrele drumului, fata din caleașcă țipă și leșină. Miu lăsă pe tânăr lângă gârlă, umplu pălăria cu apă și aplecându-se deasupra fetei îi stropi obrajii palizi. Încet, încet, o umbră de roșeață apăru sub pielea străvezie a feței; pieptul i se ridică și un suspin ieși printre buzele vineții. Deschise ochii și văzu deasupra sa chipul acela plăcut al tânărului ce o salutase. Repede îi veniră în minte toate întâmplările și șopti fără suflet:

— Cristu... fratele meu...

— E bine, duducuță, îi vorbi cald și prietenos Miu. A scăpat și acum își adună puterile.

Fata suspină a ușurare. Rămase parcă fermecată de ochii negri și răscolitori ai flăcăului. Acesta o privea cu uimire, parcă necrezându-și ochilor: oare femeie e ființa ce-o ținea în brațe ori o plăsmuire străvezie de Fecioară, de pe ferestre de mânăstiri? Întinse mâna și mângâie obrazul ca piersica necoaptă al fetei, apoi încheieturile subțiri ale brațelor. Simți în palme tremurul mâinilor ei.

Zumzetul prostimii ce se adunase în jurul caleștii oprite, în dâmbul gârlei, îl deșteptă din visul său. O mână ușoară se lăsă pe umărul său.

— Nu știu cine ești, boier de rang, ori de țară, dar ești curajos, ai inima largă și brațul voinic, zise Cristu.

Era încă palid, dar se străduia să se stăpânească.

— Îți mulțumesc! Dă-mi voie să-ți zic frate!

— Nu merit atâta cinste, se scutură cu un fior Miu. Oricine poate face la fel. Mie Mihnea îmi spune și-s de viță veche, din boieri de țară.

— Mie Cristu îmi e numele. Iar surioara mea, Aretia se cheamă.

Flăcăul se înclină cu un zâmbet curtenitor și adause:

— Socot c-ar trebui să mergem de aici. Uite, s-a adunat prostimea.

— Să mergem, zise cu inima mai prinsă tânărul.

Miu se duse la cai, îi liniști, trăgându-i de urechile asudate și bătându-le grumajii. Apoi întoarse caleașca pe drumul ce ducea spre oraș. Porniră în trap potolit. Cristu ținea hățurile, cu chipul împietrit. Miu călărea pe lângă trăsură, nedezlipindu-și privirile de chipul fetei. Un surâs timid înflorise pe buzele ei și nu-l desprinse de acolo tot timpul cât dură

drumul...

Astfel intră Miu în casa căminarului Sava, a acelui temut Bimbașa din vremea Zaverei. Dar haiducul nu-l zări pe cel pentru care venise în bârlogul lupilor, deși-l căuta cu priviri încordate. A doua zi se văzu, după o înțelegere tainică cu Aretia, și porniră amândoi călări în pasul legănat al cailor spre pădăricea de la Sf. Elefterie. Poposiră într-un crâng cu flori și lăsând caii să pască slobozi se așezară la umbra pomilor, sub țesătura de viersuri a păsărilor.

— Povestește-mi despre tine. Ce te-a adus în târgul de scaun: gustul petrecerilor, ambițul unei slujbe la Vodă sau gândul măririlor?

Aretia îl privea acum altfel: mai cu îndrăzneală, cu un zâmbet ștrengăresc pe chipul acela de păpușă.

— Niciuna, nici altele de acestea, zise voinicul. Am aici o datorie de plătit pe care tata mi-a lăsat-o cu limbă de moarte.

— Oh, galbeni, aur...

— Nu în aur, duducuță, e datoria mea, ci în oțel, zise flăcăul și Aretia se înfioră privindu-i fața în clipa aceea. Se împlinesc acum patru ani și e sorocul...

— Patru ani! tresări fata. Tot patru ani au trecut și de la ticăloșia aceea. Oh, de ce nu pot să plătesc și eu cu oțel datoriile de sânge.

— Cui? întrebă înfricoșat flăcăul.

— Păgânilor, Beiului de Silistra, care mi-a ucis tatăl după ce l-a servit cu credință.

— Blestem, urlă tânărul și mâna sa se încleștă în neștire pe prăseaua de os a jungherului.

— Da, prietene, șopti cu vocea înecată de emoție tânăra fată. Un blestem a căzut pe viteazul meu tată și pe arnăuții săi. După ce au curățat țara de răzvrătiți, Chehaia l-a chemat la palatul Beiului pentru răsplata sultanului. Și moartea i-a fost răsplata. Pe toți i-au căsăpit turcii în ziua aceea sângeroasă...

— Doamne, șopti închizând ochii, tu știi să plătești fiecăruia, după fapta sa...

— Îl va ajunge mâna domnului pe acel păgân, adause fata cu ochii scăldați în lacrimi. Îți mulțămesc că ești atât de aproape de durerea mea...

Îi prinse mâna și i-o strânse. Tresări însă când degetele sale simțiră oțelul rece al jungherului. Dar flăcăul oftă adânc și-și ascunse amarul gândului; zâmbi trist spre fată. Aretia se lăsă furată de vraja amețitoare și forța ce o răspândea Mihnea. Flăcăul îi cuprinse talia mlădie

și se așezară între florile de câmp ce-și împleteau miresmele delicate în aerul răcoros al pădurii.

Întors la han, Miu se închise în odaia sa și nu mai ieși. Văzându-l întunecat, Chirilă nu l-a mai iscodit. Toată noaptea, haiducul s-a frământat în așternut. Întrebările îl năpădeau, cerându-i răspuns. Trădătorul a fost la rândul său trădat și omorât de stăpânii lui, păgânii. Ucigașul tatălui său și-a primit răsplata. Dar Miu era dezlegat de jurământ, de vreme ce pe lume mai trăiesc ființe din sământa renegatului? Ce vină poartă însă fecioara cu chipul de înger pentru fapta tatălui său? E sângele șarpelui și trebuie să moară!... Cum să ucizi o femeie? Nu, nu pot!... O iubești? O, nu! se apără Miu. Nu, nu știu!

Se trezi în zori cu gândurile răvășite, cu ochii roșii. Nu se duse la casa Aretiei și stătu toată ziua în casă.

Spre seară, Chirilă îl vesti că un tânăr boier voiește să-i vorbească. În odaie intră Cristu. Chipul său nu mai păstra nimic din căldura prietenească cu care se despărțiseră cu două zile înainte. Miu îl pofti să șadă, dar tânărul boier mulțumi și rămase în picioare.

— Ce s-a întâmplat? îl îndemnă la vorbă Miu, văzând șovăirea tânărului. Aretia?

— Da! Trebuie să-ți spun ceva care te va supăra! Ieri ați fost văzuți plimbându-vă prin poienile de la Sf. Elefterie...

— Nu tăgăduiesc! sări Miu. Și ca să curm clevetirile îți spun eu: o iubesc pe Aretia și...

— Nicio vorbă mai mult! Sora mea nu se poate însoți cu tine!

— Cum? Socotești că nu-s de rangul ei?

— Nu, e logodită. Tatăl meu a juruit-o încă de copilă feciorului Logofătului Canachi. Tânărul a deprins meșteșugul armelor peste munți, în Țara Ungurească, și de două luni s-a întors în oraș, căpătând slujbă la Agie.

La primele vorbe, Miu sărise în picioare și se plimba prin odaie ca o fiară în cușcă.

— Îmi pare rău, zise Cristu. Ne-ai scăpat viața și eu îți datorez recunoștință. Dar cuvântul tatălui meu este mai presus.

Miu își conteni mersul și privi țintă în ochii boierului.

— Și cuvântul tatălui meu de asemeni. Îți mulțumesc că mi-ai adus aminte. Bine, făgăduiesc să n-o mai văd. Mâine plec!

Tânărul boier tresări de bucurie, vru să mulțumească, dar flăcăul se întoarse cu spatele, privind pe fereastră.

— Chirilă, strigă el tare când auzi ușa închizându-se.

— Aici, căpitane! apăru acesta de alături. Poruncă!

— Te duci la casa aceea mare de pe podul Beilicului. Dai răvașul pe care-l scriu duducuței Aretia. Pleci, n-aștepți răspuns.

Peste puțin Chirilă se întoarse, întinzându-i o scrisorică. Miu o deschise-n grabă și citi:

„Mâine în zori când vei pleca eu voi muri. N-am să pot trăi fără tine. Nu strivi cu cruzime ce-ai iubit. Vino în seara aceasta la mine. Te conduce Iconia, sluga mea credincioasă.“

— E o femeie afară, așteaptă, mormăi Chirilă nemulțumit.

Au străbătut împreună ulițele înguste și întunecoase de peste gârlă. N-aveau fanar și nici masalagii, dar femeia știa să vadă în întuneric Ajunseră lângă un zid înalt; o poartă de fier se desena întunecată. Sluga vârî o cheie în broască și cu un scârțâit subțire poarta se deschise. Pătrunseră într-o grădină foșnitoare și înmiresmată. Iconia prinse brațul voinicului și-l conduse pe o alee, până ajunseră în spatele casei căminarului. Miu privi în sus, la fereastra de la catul întâi; o lumină slabă arăta iatacul fetei. Sluga îi făcu semn cu degetul pe buze și-l duse în vârful picioarelor spre o scară. Îi arătă drumul, invitându-l să urce. Când Miu întoarse capul, ea dispăruse. Cu inima bătându-i nebunește în piept, haiducul urcă treaptă cu treaptă scara. Ajunse într-un foișor; un întuneric plin de taine îl învăluia. Simți deodată ceva moale atingându-i fața. Se trase repede în spate, cu mâna încleștată pe jungher. Dar îl liniști vocea cunoscută a Aretiei, șoptindu-i:

— O, îți mulțumesc, Mihnea... Vină, prințul meu...

Mireasma dragă a trupului ei, învăluit în horbota mătăsurilor, îl pătrunse pe flăcău, amețindu-l ca aroma îmbătătoare a vinului vechi. Se lăsă ispitei, înăbușindu-și răzvrătirea urii vechi și uitând jurământul făcut cu un ceas mai înainte...

În lumina dulce a iatacului, în șoaptele dragostei, doi tineri descopereau, îmbrățișați, tainele etern noi ale iubirii. Afară, noaptea de vară ningea peste grădină pulbere de stele...

Târziu, după cumpăna nopții, Miu se trezi din dulcea visare. Privi în jur. Aretia dormea pe umărul său, cu un zâmbet fericit rămas pe fața de înger. Părul bogat i se răspândise, revărsare de aur pe pernă, peste pieptul său, învăluindu-l parcă într-o împletire de nedezlegat. Miu o privi cu nesaț, simțind în inimă bucuria aceea nespusă a dragostei împlinite. O, doamne, ce înger sau ce diavol a născocit simțirea aceasta pe care inima abia poate s-o încapă. Și el care voise să plece fără să cunoască fericirea. Hm! Să plece? Să fugă? De ce? Doar pentru că... Un fior de gheață îi

trece prin trup, făcând să pălească deodată toate luminile bucuriei din suflet. Voise să plece pentru că... pentru că în ziua care sosea, se împlineau patru ani de când Ursan, bunul său tată, fusese ucis de glontele trădătorului. Și el jurase să răzbune moartea tatălui său. Cu gândul ei crescuse, ura aceasta îi fusese hrană ani de-a rândul. Acum, aci, ura zăcea îngropată în adâncul sufletului său. Hotărâse să plece pentru a nu ridica mâna asupra ființei ce o iubea. Dar ziua morții tatălui său îl prindea în iatacul fiicei ucigașului...

Miu simți în el răsucindu-se remușcarea, rușinea. Se ridică ușurel, își prinse mindirul și fără să privească spre fata adormită între mătăsuri, ieși în ceardac, coborî scările și dădu să iasă în grădină. Atunci un fanar i se ridică în față și o voce șuieră cu mânie.

— Ești un nemernic!

În lumina galbenă, zări ochii aprinși de furie ai lui Cristu. În spate se desena vag un alt chip.

— Un om fără onoare nu se sfiește să aducă necinstea în casa care l-a primit, spuse cu glasul tremurând de mânie tânărul boier. Rușinea aceasta se spală cu sânge. Apără-te, domnule...

Se întoarse și trecu felinarul celui din spate, apoi își trase sabia. Abia atunci Miu își reveni din buimăceală. Făcu un salt înapoi și jungherul îi luci în mână.

Palid de furie, tânărul repezi asupra haiducului lama sabiei. Dar Miu sărise în lături. Oțelul vâjâi prin aer.

— Pentru Sava, Bimbașa vânduților, am venit din codrii mei, îi strigă Miu. În locul lui te-am găsit pe tine, păun găunos. Am vrut să te cruț, de dragul Aretiei, dar tu ai ales moartea.

— Destul cu vorba, se auzi vocea omului ce-l însoțea pe tânărul boier. Închide tu, Cristule, gura acestui flecar și învață-l să respecte pe un boier de rang.

Cristu se apropie cu pași de pisică de Miu. Își cântărea în mâini sabia, chitind momentul în care să izbească. Când în ochi i se aprinse o luminiță, Miu înțelese, cu o frântură de clipită înainte și făcând un salt înainte îl izbi cu jungherul. Sângele țâșni, stropindu-l în față și tot atunci simți o arsură în umăr. Strânse dinții de furie și dădu să lovească din nou, dar în fața sa Cristu căzu în genunchi și se prăvăli pe prundișul aleii.

Miu îl privi cum stătea la picioarele sale și o amețeală dulce îl cuprinse. Ura țipă în el cu glasul răzbunării.

— Tată, șopti gura sa încleștată, primește ofranda fiului tău!

— Pornește și tu după el, se auzi un glas încărcat de ură. Abia

avu vreme să ridice brațul cu jungherul pentru a opri fulgerul ce se abătea asupră-i.

— Avem și noi o socoteală veche, îi șuieră în față omul cel necunoscut. Îți amintești de un ofițer pe care l-ai jefuit de hainele sale pe drumul Sibiului, lotrule? Atunci erai tare, între tâlharii tăi, dar acum ești între noi...

Oțelurile scăpărară scântei, jungherul haiducului oprise deasupra capului fulgerul căpitanului. Acesta se desprinse din încleștare și se repezi din nou cu sabia înainte. Dar tăișul ei întâlni aerul. Haiducul sări în lături și începu să se retragă hărțuit de șuierele de moarte ale sabiei ofițerului. Simți că spatele lui întâlnește tulpina unui pom. Din nou sabia ofițerului porni spre pieptul său. O mișcare și vârful oțelului se înfipse în arbore. Ca aruncat dintr-un arc, haiducul sări spre dușman și jungherul său lovi pentru a doua oară... Ofițerul gemu sec și se prăvăli la pământ. Dinspre casă se auzea zarva servitorilor. Pesemne zgomotul luptei atrase atenția. Miu tresări. Trebuia să fugă... Se îndreptă, împleticindu-se, spre zidul grădinii. Tufele de trandafiri îi zgâriau fața, se agățau de veșminte, sfâșiindu-le. Ajunse la zid și porni să caute poarta de fier. Dacă era închisă? Auzea în urmă glasurile speriate ale servitorilor care descoperiseră pe cei doi căzuți. Miu găsi poarta și mâinile sale apucară clanța. Ușa se deschise cu un scârțâit. Miu vru să se strecoare afară în clipa când un strigăt sfâșie noaptea. Recunoscu vocea Aretiei. Încremeni în poartă.

— Ce e?... Ce s-a întâmplat?

— Cuconu Cristu zace aici înjunghiat, răsună vocea unui servitor.

— O, doamne, strigă cu durere fata. E singur?

— Nu, alături e și căpitanul Canache, duducă...

— Și Mihnea? țipă fata.

— Nu mai este nimeni, duducă, răspunse slujitorul.

— Doamne, iartă-mă, auzi Miu și dezluși în vocea fetei un suspin de ușurare.

Închise poarta în urmă-i și porni cu pasul greoi pe ulițele întunecoase și întortocheate spre han. Ocoli mult, încurcându-se pe hudițele necunoscute, rana din umăr sângera și de câteva ori o sfârșală îl cuprinse. Ajunse la han și ținându-și firea urcă scara spre odaia sa. Deschise ușa și se prăbuși peste pat. Chirilă sări speriat și înțelese într-o clipită că Miu e lovit.

— Am simțit eu că n-o să iasă bine din treaba asta, mormăi el.

Îi descheie cămașa și-i cercetă rana din umăr. Apoi, cu priceperea

unui vechi și încercat oștean, începu să oblojească rana din care sângele cursese din belșug.

...În vremea aceasta, servitorii aprinseră lumânări în toată casa căminarului. Trupurile celor doi tineri fuseseră aduse în salonul de jos și întinse pe divanuri. Un slujitor alerga în noapte după un doftor.

Cu părul despletit, cu privirile rătăcite de durere și spaimă, fata își frângea mâinile de disperare. Își dădea seama că cei doi fuseseră loviți de jungherul lui Mihnea. Ce-au căutat ei la ora aceea în grădină, sub cerdacul iatacului ei? Desigur, l-au așteptat și au vrut să-l ucidă. Pe Mihnea... iubitul, soțul ei...

Doctorul, un grec bătrân din Stambul, veni târșâindu-și papucii... Puse mâna pe brațul înțepenit al lui Cristu și clătină din cap... Apoi fără o vorbă se apropie de ofițerul ce zăcea pe divanul de alături.

— Aduceți apă încălzită, zise el către slugi după ce-l cercetă câteva minute... Omul acesta va trăi...

Toată ziua, doctorul cel bătrân și cocârjat luptă să readucă viața în trupul tânărului ofițer. Pleca și venea, căci treburile meșteșugului său îl chemau la căpătâiul altor oameni suferinzi. Cu osebire, adăsta într-o odaie de la Hanul lui Manuc, unde un tânăr avea și el o rană de hanger... Apoi se întorcea la fel de tăcut în casa cu ziduri albe de pe podul Beilicului. Către seară, ofițerul deschise ochii și întâlnind chipul răvășit al Aretiei, îi făcu semn să se apropie...

— Nu-ți fac imputări, șopti acesta. Tu l-ai ales. N-ai știut însă cui să dai inima ta.

— Taci, hotărî fata. El era drept, curaj, fără gând rău. L-ați pândit hoțește și ați vrut să-l pierdeți. Tu, tu l-ai stârnit și pe fratele meu împotriva lui. Tu, cu mândria ta nemăsurată. Și știu că nu mă doreai...

Rănitul închise ochii. Ura ce o simțea în vocea fetei adăugă noi lovituri la trupul său rănit.

— Ești nedreaptă, Aretia. Te iubesc și pentru tine am să mă lupt cu toată lumea. N-am să te las unui tâlhar de drumul mare.

— Cum? Ce spui? Mihnea este boier!

— Ai fost înșelată. Omul acesta este Miu-Haiducul Oltului... Cu două luni în urmă a prădat poștalionul în care mă aflam. Mi-a furat hainele de ofițer... Este un tâlhar...

— Nu-i adevărat! Mihnea nu poate fi... strigă fata cu spaimă. El este un nobil, un...

— Este un om de rând, țăran. Tatăl său a fost pandur. Cinstitul căminar Sava, tatăl tău l-a pedepsit, iar Miu a venit aici să se răzbune

împotriva voastră... Și iată... suspină el sfârșit.

Aretia rămase cu graiul pierdut, cu sufletul gol. În urechi îi răsunau cuvintele „țăran, haiduc... țăran... țăran...“ În minte îi reveniră amintiri care întăreau vorbele ofițerului. Chipul i se aspri, strânse buzele și o femeie cu totul alta decât fecioara de ieri rosti cuvintele:

— Dacă-i așa, în ștreang cu țărănoiul!

Soarele murise după dealul Mitropoliei, când Chirilă se strecură din han spre grajduri, căutând cai. Miu își revenise și prinsese puteri. Acum vroia să iasă din oraș înainte de închiderea barierelor. Stând în întunerec, potrivind șeile murgilor, el nu văzu pe câțiva arnăuți ce urcau scara cerdacului... Peste o vreme, când vru să scoată caii afară, rămase pironit în prag. Trei zdrahoni îl duceau pe Miu legat, coborându-l în vârful hangerelor pe scări. Când ajunse în curte, flăcăul se răsuci odată și arnăuții fură azvârliți pe jos. Dinspre căruțe țipară niște femei. În cerdacuri se iviră mușteriii hanului. Miu făcu un salt, dar în față-i răcni un armaș și trei puști cătară spre el gurile. Se întoarse căutând din ochi o scăpare. Dinspre grajduri, strecurându-se printre chervanele adormite, Chirilă mâna către el caii. Arnăuții se ridicaseră și îndreptară spre haiduc pistoalele. Miu se trase îndărăt, spre zidul hanului până își simți spatele lipit de zidul hanului. Pipăi cu mâna și întâlni ușa pivniței. Arnăuții strângeau cercul în jurul lui. Cu ochii la ei, Miu ridică încet ivărul ușii și dintr-o mișcare se făcu nevăzut înăuntru.

— Și-a ales singur temnița, răcni armașul cel voinic, sărind la încuietoarea grea a intrării și trântind fierul. De-acum să păziți ca pe ochi intrarea hrubei. Voi, ăștilalți, treceți în spatele hanului, la cealaltă ușă...

Ascuns după coșul unei chervane, Chirilă văzuse totul. Se amestecă printre oamenii care ieșiseră din han atrași de zgomot. Trebuia să cugete în liniște la o scăpare.

— Ei, plecați, se zborși arnăutul cel mustăcios la mulțimea de gură-cască ce se bulucea spre porticul hrubei, neînțelegând ce se petrece. Ce vedeți aici? Ia, niște puști cătănești, adause, îndreptând spre ei gurile negre ale sânețelor.

Oamenii se răspândiră încet, mormăind ceva care putea să fie orice, dar arnăutul, vechi în slujbă, știa sigur că erau blagosloviri la adresa lui și a arnăuților.

Curând marea curte a hanului se liniști, călătorii întorcându-se la ale lor. Zgomotele obișnuite ale serii se ridicau de sub coviltirele căruțelor, din jurul focurilor, de pe cerdacurile luminate slab de feștile, dinspre bucătăriile aprinse de pala vetrelor și învăluite în pânza aburilor

cu miresme plăcute.

Pe sub cozorocul scorojit, ochii armașului se roteau bănuitori, scrutând fiecare bivuac. Toți de-acolo i se păreau potrivnici stăpânirii, oricine putea fi însoțit cu tâlharul cetluit în hruba hanului. Cât timp, prinsul se afla acolo, el nu avea liniște. A doua zi, la capătul podului Târgului de Afară, haiducul avea să se legene în funii, după porunca Agiului și Armașului cel mare, dar până atunci el tremura pentru viața sa. De l-ar fi știut între zidurile reci și groase de la Vornicia Temnițelor, ar fi fost liniștit. Se hotărî să meargă acolo, să aducă oameni cu care să-l silească pe tâlhar să se dea prins. Ascuns într-o căruță, Chirilă îl cerceta pe armaș prin crăpătura împletiturii de papură. Îl simțea, după neastâmpărul privirilor, că-i nesigur de viața haiducului. A înțeles abia acum că Miu nu-i om să fie prins cu trei, patru arnăuți. Va trebui să plece să aducă întăriri. Asta aștepta răspopitul, căci își și făcuse un plan al său. Alături, se afla căruța încărcată cu saci grei a unui negustor de grâne. Căruțașul se înfundase în crâșmă, după ce dusese caii la grajd. Așa cum stătea, cu oiștea sprijinită în pământ, căruța părea, în întuneric, o lighioană uriașă, privind tâmpă spre poarta zăvorâtă a hrubei. Chirilă se strecură afară, se prelinse ca o nevăstuică prin umbra căruței; se aplecă și prinse de crucea din spatele căruței o funie lungă ce o ținea colac în mâini. Porni apoi în direcția grajdurilor, întinzând frânghia pe pământ... Se mistui o clipă în umbra grădinilor și când apăru ducea cei doi cai de căpestre. Petrecu capătul funiei prin harnașamentul șeilor, legând-o zdravăn. Se înapoie la locul său de pândă, tocmai în clipa când armașul pleca spre vornicie. Înțelese că venise momentul să acționeze.

...Din prima clipă, Miu avu sentimentul că se scufunda în adâncul pământului. Întunerecul îl împiedica să vadă scara și se prăbuși, gemând, pe trepte în jos. Rămase câteva minute întins pe piatra rece. Îl durea rana și o amețeală îi vâjâia în urechi. Treptat își reveni; se obișnui cu întunericul și prinse să deslușească contururile neclare ale lucrurilor din jur. Se afla, după cum bănuia, în hruba de sub foișor, în care se adăposteau lucrurile de nimica: boloboace ce trebuiau dogite, mese de crâșmă, lavițe vechi. Se ridică și cercetă locul. O singură fereastră în fundul pivniței dădea pesemne în spatele hanului, spre zidurile curții vechi, dar acolo sclipeau armele unor arnăuți. Nădejdea rămânea tot pe ușa prin care intrase. Urcă scările și se topi în umbra porții. Era din leațuri groase de lemn uscat, împletit ca gratiile temnițelor. „Acum, pe drept e o temniță“, gândi flăcăul. Ochii îi căzură pe lacătul greu pus pe ușă. Pe acesta nu-l putea fărâma cu una, cu două... Și chiar de va fi așa sânețele

fârtaților de colo, ce hram păzeau?... Tot urmărind patrularea celor trei arnăuți din fața „temniței“ sale, ochiul lui Miu fu izbit de șerpuirea abia zărită a unei siluete în spatele unei căruțe. Își înăbuși un țipăt când recunoscu pe Chirilă. Îl văzu cum se strecoară spre grajduri, cum leagă o funie de șeile cailor... Bănuia că pregătește ceva pentru slobozirea lui, dar cum anume, asta nu înțelegea. Chirilă se aplecă, ridică din jos o piatră și pândind patrulele o azvârli spre ușă... La zgomotul ei, arnăuții răcniră și îndreptând armele spre poartă se apropiară încet. Atunci Miu îl văzu pe Chirilă desprinzând niște bolovani de sub roțile căruței... Scârțâind greoi, aceasta prinse să alunece în direcția porții... Cu coviltirul uriaș, sub care gemeau sacii, chervana se apropia amenințătoare de zidul hanului, părând că-l zdrobește cu greutatea sa. Arnăuții se întoarseră și începură să-și descarce flintele spre namila aceea. Trasă de o mână nevăzută, oiștea se ridică; armașii se aruncară în lături și în clipa următoare, cu un zgomot năprasnic, oiștea se năpusti ca un berbece asupra porții, sfărâmând-o. Căruța se propti în canatul porții și o astupă cu totul.

— Acum, căpitane, auzi Miu de departe glasul lui Chirilă.

Flăcăul ieși în firida unde se trăsese și se strecură repede sub crucea căruței. Un șuierat îi vesti răspopitului că e timpul. Biciui ca un bezmetic caii care se arcuiră sub funie și încet urniră căruța din zidul hanului. Arnăuții trăgeau cu pistoalele și cu sânețele, înspăimântați de mișcările acestei căruțe ce părea că e condusă de o forță nevăzută. Când chervana se trase la locul ei dinainte, se întoarseră spre poarta sfărâmată a hrubei și prinseră să tragă de zor în hăul întunecat.

— Aici-s! se auzi peste toate zgomotele o voce în spatele lor. Arnăuții se răsuciră, dar pistoalele din mâinile lui Chirilă vărsară foc și doi armași căzură în țărână. Al treilea zvârli arma descărcată și fugi înspre gârlă... Miu ieși de sub car...

— La cai, căpitane, strigă Chirilă și se aplecă după armele celor căzuți.

Dar în momentul acela răsăriră din capătul clădirii cei trei arnăuți ce păziseră spatele hanului. Se opriră în loc și ca la o comandă duseră puștile la ochi. Detunară în clipa când Chirilă se azvârlise jos printre armașii doborâți. Miu se întoarse. Cătă în jur... Printre căruțe se vedeau chipuri îngrozite de țărani și negustori. Chirilă se făcuse una cu pământul. Privirile îi căzură pe oiștea căruței ce sfărâmase poarta hrubei. Cuprins de o mânie nestăpânită, apucă bulumacul și cu o încordare a puterilor sale îl smulse din crucea căruței. Și răsucindu-l deasupra capului, ca pe un buzdugan uriaș, trăsni în grămada de arnăuți ce veneau spre el cu

hangerele sclipind. Un cor de vaiete și strigăte se ridică între pereții hanului... Dar mai cumplit decât toate se auzea răgetul de leu înfuriat al lui Miu. Părea un diavol dezlănțuit, cu pieptul larg și dezgolit, cu ochii ce aruncau fulgere ca o întruchipare a blestemului, cu buzduganul acela pe care-l rotea deasupra capului... Unde cădea acesta se auzeau oase trosnind și gemete stinse. Curând se făcu gol în jurul său. La ceardacuri se zăreau chipuri înspăimântate de oameni ce priviseră ca la o plăsmuire a visurilor lupta dintre voinicul acesta și arnăuți.

Dintre morți țâșni Chirilă cu două puști. Se năpusti în întunerec și aduse de acolo caii înșeuați.

— Repede, căpitane, că vine potera!

Miu sări în șa și noaptea îi mistui. Doar tropotul cailor se auzea pierzându-se departe, peste gârlă, pe Podul Calicilor.

Mergeau la trap, mai mult pe lângă margini, unde podul era mai întreg. În urmă se auzeau tot mai slab strigătele oamenilor de la han.

— Unde mergem? strigă Miu ca trezit din visare.

— Spre bariera Caliței. Ocolim straja și apucăm drumul Craiovei, îi mărturisi repede Chirilă planul ce-l avea în gând.

Miu struni deodată calul. Întoarse spre tovarășul său un chip întunecat.

— Mai avem o socoteală aici, în orașul lui Vodă, măi Chirilă, zise flăcăul. Răzbătea în glasul lui o ură atât de adâncă încât fostul pandur se simți înfiorat. Nu se cade să plecăm fără să plătim. Hai!

Și întoarse calul pe o uliță lăturalnică, ce se strecura întunecoasă și umilă prin spatele mitropoliei de pe Deal. Merseră la pas, cu băgare de seamă la gropile drumului și la casele slab luminate de o lună palidă. Curând dădură într-o uliță pe care flăcăul o recunoscu. Merseră până la zidul cu poarta de fier tăiată într-însul și descălecară. Miu încercă clanța. Închisă. Se săltă din nou în șa și se ridică în scări. Peste zid se vedea casa Bimbașei... Câteva ferestre de jos erau luminate și prin perdelele se zărea tremurul lumânărilor de priveghiu. Sus, la fereastra iatacului ei, licărea o luminiță.

— Așteaptă aici, șopti Miu.

Sări pe zid și făcându-și vânt se lăsă să alunece de partea cealaltă. Se furișă prin grădină, spre ușa din spate a casei. Privi pe fereastră și zări două mogâldețe ce ațipiseră în jilțuri. Apăsă cu grijă clanța și deschise încet ușa. O boare de aer făcu să fluture perdelele de borangic pe deasupra luminilor. Într-o clipită o limbă de foc se iscă vicleană și se ridică ca fulgerul. Miu încremeni în prag, cu privirile furate de flacără, cu

mâna strânsă pe jungher. Nu se dezmetici decât atunci când flăcările cuprinseră într-o vâlvătaie mătăsurile din ferestre și brocarturile salonului. Înțelese că destinul îi lua din mâini arma răzbunării. Se retrase încet, cu ochii spre trupul întins pe masa din mijlocul încăperii. Un nevolnic avea parte de rugul eroilor.

Ajunsese la ușa grădinii, când auzi țipetele bocitoarelor de priveghi. Miu se întoarse și aruncă o privire spre fereastra iatacului.

...Aretia se zvârcolea în ghearele unor chinuitoare coșmaruri. Întâmplările cumplite din acea zi îi zdruncinase cumpătul. După noaptea iubirii, urmase grozăvia deșteptării, apoi umilința descoperirii. Durerea, disperarea, mândria rănită se răsucea într-însa, sfărâmându-i inima. Când, în sfârșit, doborâtă, adormise, stihiile plăsmuite de nervii ei se repeziră asupra-i, încolțind-o. Se făcea că un balaur cumplit, ce vărsa foc pe nări, vroia s-o sfâșie. Ea încerca să strige, dar glasul îi murea în gât. Strigă numele lui Mihnea, dar buzele sale șopteau: Miu! Când jivina se apropie de dânsa, îi răsări în față Mihnea, așa cum îl cunoscuse atunci, pe dealul Cotrocenilor. Ridică jungherul său cu prăsea de os și balaurul se prăbuși la pământ. Apoi Miu se întorcea spre ea și Aretia țipă de groază. Chipul lui era galben. O țintuia cu privirea și ochii lui păreau că o ard. Își acoperi fața cu mâinile, dar dogoarea trecea și prin ele. Dădu să țipe și din piept nu-i ieși decât un horcăit slab. Se trezi cu respirația îngreuiată. O lumină roșie îi inunda ochii. Sări din pat și văzu atunci flăcări mari învăluind ferestrele. Țipă și se năpusti, încurcându-se în cămașa lungă, spre ușă. O deschise, dar o pală de foc o lovi în față. Se retrase și se împiedecă de patul cu baldachin de lemn sculptat. Groaza îi muie picioarele și căzu pe covor. Auzi atunci geamurile spărgându-se cu zgomot. Ca prin vis mai avu conștiința că este ridicată și purtată pe brațe. Se agăță cu disperare de cel care o ducea și atunci simți în palmă ceva vâscos. În clipa aceea avu senzația limpede că sângele său îi pătează mâna. Încercă să se agațe cu disperare de ceva, dar totul se tulbură în minte și alunecă într-un afund în care judecata și simțirea nu pătrund niciodată.

...Din șa, de pe dealul Mitropoliei, Miu privea casa Bimbașei cuprinsă de flăcări. Până la ei veneau strigătele mahalagiilor, ale arnăuților de agie și ale pompierilor ce căutau să stingă focul, pentru a nu se întinde. Alături, Chirilă privea și el tăcut cerul învăpăiat. „Ți-am împlinit jurământul, taică, șoptea ca o rugăciune Miu. Iuda e mort; pierită e și stirpea lui. Jungherul meu nu l-am pătat de sânge femeiesc, deși ea m-a vândut. În ziua de parastas, ți-am aprins, taică, o torță să-ți tihnească sufletul...“

Și sărutând lama jungherului, Miu își întoarse privirea și dădu pinteni calului. Porniră în liniște, fără fereală, spre Podul de Pământ.

...Când se trezi din leșin, pe banca din fundul grădinii, zorile spălau cerul. În primele clipe, Aretia nu se dumiri unde se afla. Dar când văzu casa mistuită de flăcări și slugile căinând-o înțelese ce grozăvie se petrecuse. O amintire palidă îi reveni în minte. Își privi mâna și îngrozită o văzu pătată de sânge. În pumnul stâng ținea încleștat un bumb de aur pe care-l cunoștea bine. Îl privi cu inima pustiită. Se prăbuși pe banca tare și izbucni într-un plâns plin de durere...

*

Podariul de la Dăiești trecu peste Olt la ceasul acela târziu din noapte doar doi drumeți cu caii lor. Moș Pavel ar fi vrut să se întindă la vorbă cu ei, dar călătorii stăteau închiși în ei, învăluiți în tăcere și gânduri. Alunecară fără zgomot peste Oltul ce bolborosea în întuneric, atrași de luminile hanului de la Muiereasca... Podul izbi cu latul pontonul și se lipi de el. Moș Pavel îl priponi cu nădejde de stâlpi, semn că are de gând să rămână o vreme la crâșma lui Samoilă Chiorul. Urmat de Chirilă ce ducea caii de căpestre, Miu se apropie de han. Aruncă o privire pe fereastră și chipul său încruntat se mai lumină o clipă recunoscând pe haiducii săi. Își trase din șerpar pistoalele și izbind cu cizma ușa ce zbură de perete, năvăli în han trăgând focuri și răcnind:

— Stați! Dați-vă prinși!

Haiducii rămaseră năuci, unii cu bărdacele la gură, alții cu cântecul pierit pe buze...

— Ura! Căpitanul, strigă vesel Culai, venindu-i în întâmpinare.

Dar pistolul din mâna flăcăului trosni din nou și cușma pandurului zbură pe tejgheaua lui Samoilă. Culai încremeni.

— De la cine ați deprins obiceiul să stați fără pândă și străji, strigă furios Miu în tăcerea ce se lăsase. Sunteți cântăreți în strana episcopiei sau haiduci de Olt? Unde sunt străjile?

Doi flintași ce-și țineau armele pe umeri se dezlipiră de lângă ușă.

— Cine-s ăștia? întrebă aspru Miu.

— Haiduci însoțiți cu noi, lămuri Culai. Au venit în lipsa ta, căpitane, mulți băjeniți de prin sate, cu hotărârea de a lovi în ciocoi și tirani.

Miu îi cercetă scurt și le făcu un semn, iar străjile se strecurară spășite pe ușă, în noapte.

— Bine ați venit acasă, căpitane și tu, măi Chirilă, se trezi acum să dea binețe Culai.

Miu scutură încruntat din cap și merse prin crâșmă, apropiindu-se de tejghea. Cerceta fețele haiducilor, unele cunoscute, altele noi.

— Pe cine ați primit în ceată în lipsa mea? întrebă căpitanul.

Culai făcu semn unor români ce ședeau pe lângă perete, să treacă în față. Miu ascultă povestea fiecăruia, puse întrebări scurte și cântări răspunsurile, cercetând îndelung fețele oamenilor.

— Și mai avem un tovarăș, la cine nici nu gândești, zise pandurul înveselit. Ian privește la el, căpitane.

Și Culai împinse în față pe un om cu fața spălată și plăcută, cu o mustață neagră și ochi de vultur ce păreau cunoscuți.

— Parcă ne-am mai văzut noi, jupâne, făcu Miu, privindu-l într-o parte. N-oi fi tu căpitanul de la pârcălăbie?

— Chiar el, încuviință omul zâmbind cu fală. Am fost căpitan, dar pârcălabul, furios că te-am scăpat de atâtea ori, m-a zvârlit din rang. În sfârșit, i-am luat și eu vreo zece puști din agie și m-am făcut haiduc...

— Un haiduc la preț, râse Culai. Și arătă spre peretele hanului unde sta prinsă pravila isprăvniciei întărită cu semnul Băniei de Craiova. Miu se apropie. Sub un desen, ce-l arăta pe căpitan, se afla înscrisă o cifră: 500 și literele... „de galbeni va primi din visteria pârcălabului cel ce va da prins sau va da în vileag locul unde se află ascuns mazilitul căpitan de arnăuți Fanache Gherea.“

— Hm! pufni Miu, știu că s-ar face boier cel ce va putea să ne dea prinși pe amândoi pârcălabului... Altcineva?

— Eu, căpitane! se auzi o voce în spatele său.

Miu se întoarse. Oprița îl privi lung și-și simți inima strânsă de un clește. Fața lui era palidă. Ochii îi străluceau adânci sub sprâncenele încruntate, ascunzând o durere surdă. Șanțuri noi apăruseră pe frunte, gonind voioșia de pe chipul altădată luminos al flăcăului.

— Bine te-am găsit, fată frumoasă!

Miu se apropie de ea și pentru prima dată în ziua aceea în ochi i se aprinse o lumină blândă. Îi mângâie părul lung, negru, într-o tăcere plină de vorbe. Oprița îl mângâia și-l săruta cu privirile și o durea inima simțindu-l trist.

— Mi-a fost tare dor, Miule, șopti ea doar pentru el.

— Să ne trăiești Căpitane, și bun întors cu sănătate!

Miu se răsuci doar un pic, aruncându-i lui Samoilă o privire ca un cuțit.

— M-am întors, da, hangiule! Și pentru asta, în necazul tău, scoate, Samoilă, vinul cel mai bun... Să bem, haiduci, pentru codrii Oltului, pentru mândrele noastre, pentru murgii drumului, pentru hangerele brâului!

Cu ulcica ridicată, Chirilă îi răspunse chiuind cu voioșia drumețului însetat, care a ajuns acasă.

...Încă de-a doua zi Miu își reluă viața de haiduc. Bătea noaptea potecile pentru a lovi în cumpăna zorilor pe vătășeii și pârgarii lacomi, pe zapciii nedrepți ori pe arendașii necinstiți. Se strecura neștiut ca mocan ori cosaș cu ziua în târgul Râmnicului și asculta ce vești se vânturau; afla despre nedreptățile făptuite de slujbași ori arnăuți, de birurile cu care stăpânirea împovăra spinarea țăranului. A doua zi, o mână de haiduci poposea în satul cu pricina, călca pe zapciul ori pe arendașul nelegiuit, pedepsindu-l. Banii și plocoanele ori vitele luate biruri se întorceau ca prin minune în gospodăriile de unde fuseseră lipsite. Arnăuții pârcălăbiei umblau cu furie, dar fără folos, căci nu apucau să ajungă în locul unde călcaseră haiducii și venea veste despre o altă ispravă de-a lor. Ba câteodată, cetele haiducilor atacau în aceeași noapte în mai multe părți: lângă Mânăstirea dintr-un lemn, la Râureni ori lângă poarta Râmnicului... Arendașii și boierii veneau de se plângeau pârcălabului care, neputincios, ridica mâinile spre cer blestemând. Dar cum la aceasta se pricepeau și ei fără ajutorul lui, boierii se jeluiră Banului... O trupă de arnăuți lefegii fu adusă din Craiova. Dar nici aceștia nu dădură de urma haiducilor lui Miu.

Astfel trecu și luna August. În vremea asta, flăcăul se abătu doar de vreo patru, cinci ori pe la han, și atunci așa, numai pe picior de plecare, între două încăierări cu arnăuții. De fiecare dată, Oprița îl privea lung, oftând înăbușit. Într-o înserare, când în miresmele codrului ce adiau prin fereastră se strecura înfiorată toamna, Miu poposi la han cu Chirilă și vreo doi haiduci. Intrară și cerură tare de băut. Le aduse cănile la masă și Miu ridică spre ea ochii.

— Unde-i jupânul, frumoasă cârciumăreasă?

— E plecat spre Zăvideni, să tocmească vinul nou, zise fata și-l privi ca întotdeauna cu dragoste și tristețe.

Băură haiducii și Chirilă le cântă din cele călugărești ce știa, ba și cântece lumești mai puțin evlavioase. De la tejghea, Oprița îl învăluia pe Miu în privirea ei caldă, plină de așteptare. La un moment, când Miu cătă spre ea văzu licărindu-i lacrimi în ochi. Se ridică și porni spre ea, dar fata dispăru în iatacul ei. Miu urcă scara și deschise ușa. O văzu în lumina ferestrei, sub ploaia de stele a cerului. O cuprinse în brațe și o simți

tremurătoare; apoi deodată hohotind de plâns fericit fata își încolăci brațele în jurul gâtului sărutându-l pe gură, pe ochi, pe păr. O stea se desprinse dintre luceferi, căzând în Olt. Oprița o văzu și printre lacrimi i se păru că raza ei crește și îi umple de lumină casa.

Trei zile haiducul a uitat potecile și murgul. Trei zile a adăstat lângă surâsul fericit al Opriței. Urcau pe poienița din spatele hanului; el își lăsa capul în poala ei și privea cerul; ea se uita la frunzele aurii ce se desprindeau din pom, zburau șovăitoare și cădeau fără zgomot. Toamna strecura fiori de gheață în inima fetei. Atunci se ridica să nu mai simtă bătaia de aripă a vremii ce-i vestea apropiata despărțire și intrau în han. Odată, Oprita l-a coborât în pivniță să caute vinul cel bun ascuns cu grijă de Samoilă. Dar odată ajunși, fata l-a luat de mână și l-a dus spre capătul hrubei. S-au oprit în fața unui poloboc, nu mai deosebit decât celelalte. Fata a bătut în el și butoiul i-a răspuns a gol.

— Întotdeauna, budana asta va suna așa, zise fata. Ia aminte la ea Miule. În butoiul acesta Samoilă nu pune vin. Uite, și trăgând de canà se deschise un capac ce lăsa să se vadă o altă ușă la fel prinsă în zidul de care polobocul sta lipit...

— Iraaa! Viclean loc de fugă a născocit Samoilă, se minună Miu. Și unde dă ușa asta?

— Într-o tainiță săpată în pământ ce duce mai sus, lângă pârâu. Nimeni, în afara hangiului și a noastră, nu știe de ieșirea asta. Dar se aud voci sus în han, să mergem! Umple ulcioarele cu vin!

...Peste trei zile, când Samoilă-Chiorul se întoarse acasă îl găsi pe Miu cântând înveselit, ținând într-o mână bărdaca cu vin și cu cealaltă mijlocul Opriței. Hangiul privi cu ochiul înveninat spre cei doi tineri, citi în zâmbetul plin de fericire al fetei că flăcăul n-a pierdut vremea în lipsa lui.

— Ah, blestematul de tâlhar, gemu el. Mi-o va plăti!

Și înghițindu-și mânia se apropie de haiduc cu zâmbetul său dulceag și unsuros.

În seara aceea hangiul a aflat niște lucruri care l-au făcut să ciulească urechile. Un haiduc veni dinspre Râmnic și aduse gâfâind vestea că Fanache și un grup ce fusese trimis să calce un arendaș din Govora căzuse prins de potere.

Miu tresări și un fior îl străbătu; era prima înfrângere a haiducilor. Fusese o întâmplare la mijloc, ori arnăuții mirosiseră gândul lui? Sau? Măsură furios camera hanului, frământându-se să găsească pricina căderii. Poate că e de vină toamna ce rărește frunzele codrilor ori

poate înmulțirea poterelor... E vremea să împrăștie cetele de haiduci prin sate până la primăvară? Sau dimpotrivă, să ridice satele, toate brațele de voinici, cu sânețe, flinte ori furci și coase și să pornească la dreapta judecare a ciocoilor? Miu își punea întrebările, dar mintea nu-i găsea răspuns.

Așa îl găsi Culai care poposi cu ai lui în toiul nopții. Nu se mai văzuseră de vreo două săptămâni. Mărindu-și ceata, Miu socotea să o împartă în grupuri, dând în seamă fiecăruia o parte din ținutul isprăvniciei. Pandurul fusese însărcinat cu observarea vămii de la Câineni și ușurarea negustorilor avuți de poverile lor.

Culai puse pe masă o desagă zornăitoare și se așeză în fața căpitanului.

— Am adus tributul de vamă, spuse el bătând cu palma în desagă. Și încă ceva mai de preț: vorba că Simion Mehedințeanu vrea să te vadă.

— Dar cine e el? întrebă Miu.

— Simion a fost unul din vrednicii căpitani al Domnului Tudor, pandur viteaz și încercat în multe lupte. După ce revolta noastră a pierit, înecată în sângele vărsat de păgâni, el și cu alți panduri au trecut dincolo de munți. Acolo, oblăduiți de frații noștri ardeleni, așteaptă vremea să intre în țară și să tragă din nou sabia pentru norodul de jos.

— Unde este Simion? întrebă Miu repede.

— Sus, lângă hotar! Mâine spre seară ne întâlnim la un schit părăsit. Vine împreună cu Ghiță Cuțui.

— Vom fi acolo! zise cu hotărâre Miu. Cred că a venit vremea, Chirilă! se răsuci el spre răspopit. Duci toate cetele în Bărbătești, la ogeacul Fraților. Te întorci și aștepți aici înapoierea mea.

În zori, în nechezatul cailor, haiducii părăsiră hanul Muiereasca. Despărțindu-se, Chirilă cu o ceată se lăsă devale, spre Govora. Miu cu pandurul și vreo doi haiduci o porniră în sus, spre Turnu Roșu. Din odaia sa, cu ochiul cel teafăr lipit de crăpătura perdelei, Samoilă văzuse totul. Când tropotul cailor se pierdu și hanul ramase pustiu, chiorul se strecură din casă îndreptându-se spre grajduri. Peste câteva clipe alerga și el, lovindu-și calul, spre Râmnic...

...Se înserase devreme ca în nopțile de septembrie la munte. Norii ascundeau luna.

— Trebuie să fie vremea, șopti Culai și țipă ca huhurezul. Un cocoș de munte îi răspunse pe aproape.

— Ei sunt! Să intrăm în schit.

Era o cocioabă părăsită de lemn afumat și uscat de te mirai că nu o aprinsese până atunci soarele verii ori fulgerele primăverii. Curând se auziră pași furișați și două umbre se strecurară înăuntru.

— Tu ești, Firizule? răsună o voce groasă și aspră.

— Eu, căpitane Simion, zise Culai. A venit, cum ai dorit, și Căpitanul nostru, Miu.

Oamenii se apropiară și atunci licărirea unei lumânări ținută cu fereală de Culai, căzu pe un obraz lat, cuprins de o barbă neagră și deasă. Doi ochi întunecați scăpărau pe sub sprâncenele zbârlite. Îl cercetă fără sfială pe tânărul haiduc, apoi se întoarse spre cel a cărui față rămânea în întuneric.

— Ce zici, măi Ghiță, de voinicul acesta?

În ochii pandurului licări o scânteie de bucurie.

— Zic că pare de ispravă, sună neașteptat de molcomă și caldă vocea celuilalt. Și dacă mă uit mai mult la el tare îmi aduce aminte de cineva. Ia privește și tu, Simioane...

Mehedințeanu îl cercetă mai îndelung, înciudat că nu poate da numele asemănării.

— Era la Obilești un pandur tare ca un taur și viteaz ca un urs.

— Ursan! strigă Simion. Chiar așa: leit Căpitanul Ursan.

— Căpitanul Ursan mi-a fost tată, rosti cu glas răspicat și dureros haiducul.

Cei doi panduri îl priviră în tăcere, apoi Simion îi cuprinse umerii îmbrățișându-l bărbătește.

— Ursan a fost viteaz și drept. Să fii ca el, flăcăule... Numai că vremea haiduciei s-a cam dus. Vitejia mâinilor, tăria brațelor și ura din sufletele tuturor trebuie unite și cu puterea lor îngemănată să curățăm asemeni torentelor moșia părintească de lighioanele străine și de ciocoii pământeni.

— Răscoala, să aprindem din nou răscoala Domnului Tudor! adăugă Ghiță.

— Da! Țara întreagă geme sub tirania lui Vodă. Țăranii-șerbi și moșneni, târgoveți și meșteșugari – vor legi cu dreptate și izbăvirea de biruri grele. Să adunăm cetele toate de haiduci, să chemăm pe panduri și toți care vor să se strângă sub steagurile noastre și să pornim lupta.

— Sunt gata, căpitane, eu și haiducii mei să ne punem sub porunca dumitale. I-am strâns de-acum și așteaptă într-un loc sigur semnul.

— Nu te înfierbânta, voinicule, se auzi vocea aceea moale și

blândă a lui Ghiță Cuțui. N-a sosit încă ceasul...

— Da, întări și Simion. N-a venit vremea. În primăvară, când s-or deschide drumurile și frunza va îmbrăca din nou codrii, pornim răscoala. Atunci am să-ți trimet sol cu porunca de a-ți aduna oștirea ta în vătășia Cloșanilor. Până atunci, împrăștie oamenii la vetre, pentru iarnă.

...Către miezul nopții, haiducii se înapoiau pe drumul Oltului. Când zăriră licăririle de opaițe și luminile de la Mânăstirea Cozia struniră caii.

— Urcă drumeagul ăsta, Culai, hotărî Miu. Te duci peste dealuri la sălașul Fraților. Slobozește din porunca mea oamenii la casele lor. Să stea până la desprimăvărare, când îi voi chema din nou... Apoi, pornește pe drumul pe care-l știi, în munți, la coliba moșului. Acolo vom ierna... Eu mă duc în vale, la han... Îl iau pe Chirilă și venim și noi în zori... Drum bun!

— Cu bine, căpitane, ură Culai și oamenii săi și se topiră printre copaci în dreapta drumului. Miu dădu pinteni murgului și se întinse la drum.

În mai puțin de un ceas ajunse la han. Ferestrele de jos erau luminate de pâlpâirea palidă a unei feștile. Descălecă și îndemnă calul spre grajduri, apoi cu pasul negrăbit se îndreptă spre ușă. Cercetă, după obicei, pe fereastră înăuntrul crâșmei. Îl zări pe Chirilă cu capul căzut pe masă; alături, o stacană. Pesemne îl prinsese somnul așteptându-l. Miu zâmbi și dădu să intre când un zgomot între tufele de peste drum îl făcu să tresară. Se întoarse cu mâinile pe pistoale. Dar nu se zărea nimic. Pesemne vântul, lovind mărăcinișul uscat.

— Bun găsit, preacuvioase, strigă Miu intrând. Așa îți faci straja, pandurule?

Dar Chirilă păru că n-aude, nici nu tresări, nici nu sări în sus, după cum îi era felul, gata oricând de glume și petrecere.

Miu cătă la el și o bănuială i se strecură ca un fior rece prin spate. Făcu trei pași, puse mâna pe umărul răspopitului și în acea clipă un țipăt sfâșietor de femeie răsună în sus.

— Fugi, Miule, fugi! Ești trădat, fugi!

Glasul Opriței se înăbuși. Miu făcu un salt spre ușă. Din mișcare, trupul lui Chirilă se rostogoli pe podeaua hanului. Flăcăul îi zări atunci, pentru o clipită, chipul însângerat și încremenit în nemișcarea morții. Smulse ușa și dădu să se năpustească afară, dar spre han alergau, dinspre tufele Oltului, arnăuții. Închise repede la loc ușa și trase drugul. O împușcătură răsună de afară și o fereastră zbură în țăndări. Miu trase

pistoalele, apăsă trăgaciul și feștila muri scufundând hanul în întunerec. Văzu atunci în cadrul ferestrei umbra unui arnăut înalt.

— Spargeți ușa! auzi el o voce pe care o recunoscu. E singur și nu trebuie să ne scape. Nu uitați, ispravnicul ne dă aur!

Miu apăsă cu ură pe trăgaci și plumbul opri în gâtlejul căpitanului de arnăuți, Fanache, vorba ce însemna prețul trădării. O ploaie de gloanțe, venind din toate părțile, fu răspunsul furios al arnăuților. Geamurile săriră în sute de cioburi peste tot, iar securile izbeau în lemnul ușii, spărgându-l. Miu se aruncase pe podea. Se târî prevăzător spre tejgheaua ce-l putea apăra de tirul poterei. Când ajunse acolo avu senzația că cineva se afla în întunerec, la doi pași de el. Strângea prăseaua pistolului, încordat ca o fiară, gata de salt. Așteptă. Îi simțea răsuflarea gâfâindă. Înțelese că nervii celuilalt sunt mai slabi. Deodată o umbră țâșni, din spatele tejghelei, năpustindu-se spre haiduc. Ridicase deasupra capului tăișul cumplit al unei securi de luptă și urlând o abătu cu năduf. Dar haiducul sărise în lături și securea se înfipse în podea. Mâinile lui Miu prinseră ca un clește de fier ceafa omului.

— M-ai vândut tu, negustor de suflete, îi șuieră Miu la ureche. Dar eu sunt cel care cumpăr. Știi cât dau eu pe pielea ta? Trei galbeni? Nu, trei plumbi!

Ținându-l de ceafă strâns, haiducul se aplecă cu Samoilă și ridică trapa ce dădea spre hrubă. În vremea aceasta, securile arnăuților sfărâmară de tot ușa. Cârligul cel gros sări și el și poterașii dădură năvală în han. Miu trase în grămadă, apoi sări în pivniță, lăsând să cadă în urmă-i trapa. Arnăuții răspunseră din toate armele și Samoilă icni fulgerat de trei plumbi. Se lăsă pe spate, acoperind cu trupul său ușa hrubei.

...Miu împinse stânca ce astupa tainița și se strecură afară. Privi în jur: pădurea își șoptea în noapte spaimele de septembrie. Alături, susura nevăzut pârâul Muiereasca. În vale, la vreo sută de pași se zărea hanul plin de zgomote și lumini. Arnăuții îl căutau prin toate cotloanele. Vru să coboare și să smulgă dintre ei pe Oprița, dar toată curtea hanului și grajdurile și ocolul mișunau de arnăuți. Iar el avea mâinile goale; doar hangerul din șerpar. Scrâșnind de furie, porni să urce culmea, de-a dreptul prin pădure.

Toată noaptea a mers prin codrii întunecați, nestrăbătuți de picior omenesc. A urcat creste și a coborât văi, a trecut peste pâraie. A mers mereu înainte, călăuzit de un simț al său, care-i spunea să țină mereu în dreapta luceafărul ivit prin spărtura norilor. Târziu, spre zori, a dat peste drumul cunoscut, străbătut cândva, cu ani în urmă, împreună cu tatăl și

mama sa. Ca și atunci fugea acum pe drumul munților, încolțit de arnăuții ce-i tocmeau pielea. Era ziua când ajunse la stânca ce străjuia drumul: stânca lui Ursan. Deasupra, mormântul pandurului nins de frunzele fagului, măturat de vânturile primăverilor, ori de viscolele iernilor. Miu urcă sleit de puteri stânca și de sus cercetă drumul în urmă. Era atât de sigur că sunt pe urma lui încât nu se mai miră când văzu cât de aproape au ajuns. Dacă nu apuca să urce aici, l-ar fi ajuns pe drum în câteva clipe și... Se uita împrejur, căutând un loc unde să se ascundă. Era liniștit: arnăuții galopau pe urmele lui cu puștile încărcate, dar pe Miu nu-l încercau spaimele morții. Întâmplările prin care trecuse în ultima noapte îi lăsase în cuget un dispreț deplin față de moarte și o beție a primejdiei. Privirile îi căzură pe trunchiul uriaș al fagului și ca un fulger își aminti de scorbura unde ascunsese, atunci cu patru ani în urmă, armele arnăuților răpuși de tatăl său. Se strecură ferit spre fag și căută scorbura. O găsi cu greu. Nuielile înfipte în el crescuseră groase, se împletiseră cu mlădițele fagului, alcătuind un stufăriș bogat, hrănit de umezeala pârâului. Își făcu loc cu grijă, să nu rupă vreun vlăstar și se strecură în scorbura încărcată de un miros greu de lemn putrezit. Dădu acolo de armele ascunse, dar când vru să ridice cocoșul uneia îl găsi înțepenit de rugină...

— Cercetați locul! se auzi de jos o voce. Urcați pe stâncă și scrutați drumul. Trebuie să fie pe aproape.

Un timp, care i se păru o veșnicie, Miu nu mai auzi nimic decât sforăiturile cailor opriți în drum. Sângele îi zvâcnea în urechi. Apoi desluși pași pe stâncă.

— Tu urcă mai sus și vezi de nu-l zărești departe pe drum, auzi o voce.

Niște pași se depărtară și Miu respiră ușurat. Dar tocmai atunci prinse zgomotul altor pași feriți și ușori chiar lângă intrarea scorburei. Își ținu răsuflarea și trase binișor jungherul din șerpar. Văzu țeava unei arme strecurându-se printre mlădițele fagului, dându-le deoparte. Drept în față, întâlni doi ochi care-l priveau țintă, fără uimire. Miu înțelese că e pierdut. Arnăutul știa că el se ascunsese acolo; venise fără să caute și acum îl va sili cu sâneața încărcată să iasă din văgăuna fagului. Se vedea prins, legat și dus prin mulțime la ștreang. O, nu, niciodată, mai bine... Închise ochii și strânse prăseaua jungherului.

— Stai cuminte, auzi el glasul șoptit al arnăutului. Rămâi nemișcat și lasă jungherul!

Miu holbă uluit ochii la arnăutul din fața sa. Ce spune? Ce-s vorbele acestea ciudate?

— Ei, Jianule, ce-ai rămas acolo, se auzi departe o altă voce. Ai zărit ceva?

— Nimic! strigă arnăutul, privind țintă în ochii haiducului. De bună seamă că a trecut pe aici mai înainte. Să ne grăbim!

Pașii celuilalt se auziră izbind stânca. Arnăutul își retrase țeava armei și lăstarii astupară la loc intrarea scorburii. Miu privi printre crengi și-i văzu pe cei doi coborând spre drum. Rămase ultimul cel ce fusese strigat Jianul, se opri și privi din nou spre fag. Trase de la brâu pistolul și-l lăsă să alunece pe mușchiul moale, apoi dispăru în jos.

Peste câteva clipe se auzea comanda ofițerului și zgomotul cailor pe prundișul drumului. Abia atunci Miu respiră ușurat. Se strecură din ascunzătoare, privind bănuitor în jur. Nimeni! Departe, pe drumul ce cobora spre Hurez, un pâlc de arnăuți se depărtau în galopul cailor, stârnind o pulbere fină de colb în urma lor. Ce se întâmplase cu el? Oare cine era arnăutul care-l lăsase scăpat? Și de ce o făcuse, dând cu piciorul la o mie de galbeni puși de ispravnic pe capul său? Miu nu-și amintea să fi văzut vreodată ochii aceia... „Hm! Viața are multe taine, gândi Miu. Cândva o voi pătrunde poate și pe asta!..."

Haiducul se apropie de mormântul lui Ursan și îngenunche lângă piatra ce închipuia crucea de la căpătâiul pandurului căzut acolo. Scoase jungherul și începu să sape în pământul tare. Când făcu o groapă de trei palme, duse la buze lama jungherului cu prăselele de os și îl îngropă în pământ.

— Ți-am împlinit jurământul, taică, șopti Miu. Primește-ți jungherul înapoi. Odată cu el îngrop și răzbunarea, căci de acum nu mai sunt al dorințelor, bucuriilor și suferințelor mele... În primăvară pornim oastea cea mare a robiților. Să mă binecuvântezi de acolo, taică.

Sărută piatra mormântului și se ridică. De sus cuprinse cu privirea văioagele și pădurile peste care trecuse aripa tristă a toamnei. Voinicul ridică din iarbă pistolul lăsat de arnăutul necunoscut și porni negrăbit spre munții ce se pierdeau înnegurați în zare...

*

Tăceau amândoi, și bătrânul prospector și flăcăul, cu privirile duse departe, spre locurile unde pornise eroul povestirii.

— Și ce s-a întâmplat după aceea cu Miu? întrebă într-un târziu tânărul geolog, deși simțise că bătrânul își terminase povestirea. Vreau să spun, își luă el seama, ce s-a întâmplat în primăvara următoare?

— Primăvara care a venit a adus din nou flăcări pe dealurile

Olteniei. S-au aprins făcliile răzmeriței lui Simion Mehedințeanu și Ghiță Cuțui. Între oștile de panduri s-au aliat și voinicii din ceata lui Miu-Haiducul. Iar eroul nostru a făptuit atunci, după firea și puterile sale multe minuni vitejești. Ei, dar asta este o altă poveste!

După dealurile Vâlcei își deschideau geana zorile. Flăcăul înțelese că bătrânul nu va mai spune o vorbă despre Miu-Haiducul. Se ridică și pregăti focul pentru ceaiul de dimineață.

— Strașnic tovarăș de drum ești, măi nea Matei, zâmbi flăcăul. În clipa aceea ar fi vrut să-l îmbrățișeze, dar se stăpâni și aplecându-se începu să adune cărbuni pe lângă ibricul de ceai.